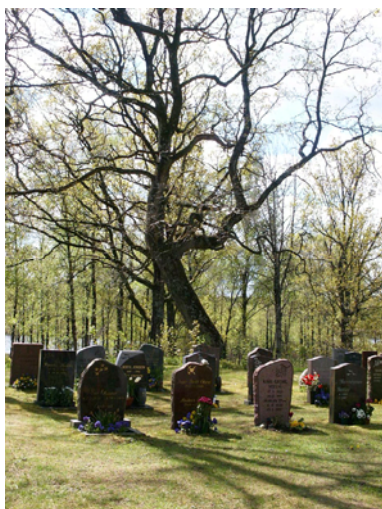

Kyrkogårdar i Kronobergs län

En inventering av skyddsvärda träd,
kärlväxtflora, ängssvampar och kryptogamer
2006 - 2009

LÄNSSTYRELSEN
I K R O N O B E R G S L Ä N

Kyrkogårdar i Kronobergs län - En inventering av skyddsvärda träd,
kärlväxtflora, ängssvampar och kryptogamer 2006 - 2009

Foton framsida: till vänster Markaryds kyrkogård, foto Ellen Flygare,
till höger Söraby kyrkogård, foto Tobias Ivarsson samt
nederst spetsvaxskivling, foto Tobias Ivarsson.

Allmänna texter och foton som berör kyrkogårdarna Tobias Ivarsson, med viss textredigering av
Ellen Flygare.

Agunnaryds, Hamneda, Markaryd, samt Traryds kyrkogårdar, text och foto Ellen Flygare.

Övrig text samt figurer och kartor Ellen Flygare.

ISSN 1103-8209, meddelande nr 2010:03

Utgiven av

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Metodik	6
Resultat	7
Presentation av enskilda kyrkogårdar	
Agunnaryds kyrkogård, äldre delen	16
Agunnaryds kyrkogård, nya delen	18
Asa kyrkogård	20
Blädinge kyrkogård	22
Drevs gamla kyrkogård	24
Dänningelanda gamla kyrkogård	26
Dörarps kyrkogård	28
Gårdsby kyrkogård	30
Hamneda kyrkogård	32
Jäts nya kyrkogård	34
Kalvsviks gamla kyrkogård	36
Kvenneberga kyrkogård	38
Lammhults kyrkogård	40
Lenhovda gamla kyrkogård	42
Linneryds kyrkogård	44
Markaryds kyrkogård	46
Nöbbele kyrkogård	48
Ormesberga kyrkogård	50
Sjösås gamla kyrkogård	52
St Sigfridsområdets kyrkogård, Växjö	54
Södra Sandsjö kyrkogård	56
Söraby kyrkogård	57
Tegnaby kyrkogård	58
Tingsås kyrkogård	61
Tolgs gamla kyrkogård	62
Traryds kyrkogård, gamla delen	64
Traryds kyrkogård, nya delen	65
Västra Torsås gamla kyrkogård	66
Västra Torsås nya kyrkogård	68
Älghults kyrkogård, nya delen	70
Älghults kyrkogård, äldre delen	72
Älmeboda gamla kyrkoruin	74
Urshults kyrkogård	76
Avslutande kommentarer och diskussion	79
Referenser	82

Sammanfattning

Under senhösten och vintern 2006-2007 samt försommaren 2007 gjordes en inventering av trädskiktet på 33 av Kronobergs läns kyrkogårdar. Tobias Ivarsson inventerade 27 av kyrkogårdarna på uppdrag av länsstyrelsen; övriga kyrkogårdar inventerades genom länsstyrelsen. Inventeringen baserades på metoden för inventering av skyddsvärda träd, framtagen i samarbete mellan Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län. I samband med att träden inventerades, undersöktes även kärlväxt- och ängssvampflora, stenmurar och buskskikt. En översiktlig bedömning av kryptogamflora (mossor, lavar och svampar) på träd och stenmurar gjordes också i detta första skede. Efter resultatet från trädinventeringen 2006 och 2007 valdes tio kyrkogårdar som ansågs extra intressanta ur moss- och lavförekomster ut för en fördjupad kryptogaminventering. Denna utfördes under våren och försommaren 2009 av Andreas Malmqvist, Naturcentrum AB, på uppdrag av länsstyrelsen. I denna rapport redovisas resultat från inventeringarna och allmänna rekommendationer avseende skötsel av träd och annan vegetation på kyrkogårdarna delges.

Bakgrund

Kyrkogårdens biologiska kulturarv

Kyrkogårdarna har under lång tid brukats av människan. I det gamla bondesamhället (från 1700-talet fram till början av 1900-talet) utgjorde kyrkogårdsmiljön en resurs för tillvaratagande av foder till boskap, liksom i viss mån även för odling. Kyrkogårdarna anlades i själva verket ofta på ängsmark. Man slog gräset med lie och man hamlade träden (Carlsson & Hultengren, 2009). Det har skapat förutsättningar för många olika organismer, som t.ex. fladdermöss, mossor, svampar, insekter, fåglar och slåttergynnade kärlväxter att finna en fristad i denna jämförelsevis rika miljö i dagens i mångt och mycket fragmenterade landskap där de strukturer som vi återfinner på kyrkogårdarna är sällsynta. Idag har vi övergått från de traditionella sätten att sköta kyrkogårdsmiljön till mer rationaliserade metoder. De flesta kyrkogårdar sköts t.ex. med gräsklippning i stället för med slätter. Som en följd av det minskar de blomrika ängarna i omfång och övergår till mer ensartade gräsmattebestånd på kyrkogårdarna. Kyrkogårdsmiljön är en prioriterad miljö i det s.k. åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet (Höjer, 2004). I åtgärdsprogrammet uppmärksammas behovet av skötselåtgärder för att bevara dessa skyddsvärda träd, vilket föranlett inventering av träd på kyrkogårdar såväl som i andra miljöer i flera olika län.

Syfte

Syftet med den här inventeringen har varit att undersöka var de mest biologiskt värdefulla kyrkogårdarna i Kronobergs län finns.

Några av de ängs- och torrmarksväxter som var vanligare på den medeltida kyrkogården. Överst till vänster åkervädd *Knautia arvensis* med fjärilen liten bastardsvärmare, *Zygaena viciae*. Nederst till vänster backsippa *Pulsatilla vulgaris*, som växer vid klockstapeln vid Drevs gamla kyrkogård. På den större bilden syns tjärblomster *Lychnis viscaria* och prästkrage *Leucanthemum vulgare*. Genom att införa slätter som en skötselmetod i kyrkogårdsmiljön kan man öka möjligheterna till en rik flora, vilket också är till fördel för fjärilar och andra insekter. Foto backsippa: Per Ekerholm, bastardsvärmare: Jonas Hedin, miljöbild: Ellen Flygare.

Metodik

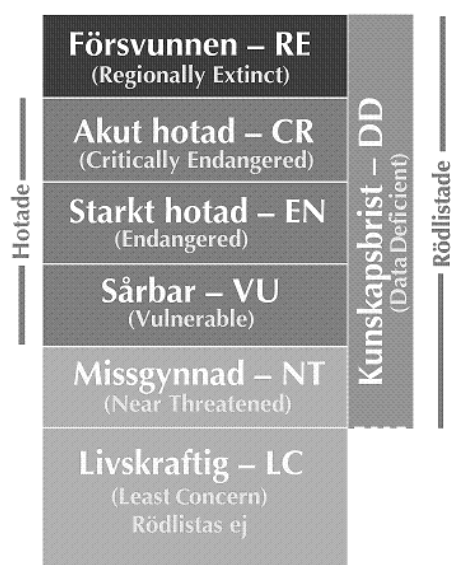
Inventeringsmetodik

Genom analys av ortofoton över länets kyrkogårdar valdes ett fyrtiotal kyrkogårdsmiljöer ut för inventering av skyddsvärda träd, mot bakgrund av antagandet att stora trädkronor på ortofoton motsvarar grova träd.

Träden inventerades under senhösten/vintern 2006 och våren/försommaren 2007 enligt den s.k. "KHG-05-metoden", en metodik för inventering av träd som tagits fram av länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län (Hedin, Johansson & Johansson 2005). En viktig parameter vid trädinventeringen är trädens åtgärdsbehov, som är klassade enligt antingen akut behov (inom två år) eller på längre sikt (inom tio år). Med detta åtgärdsbehov avses trädens behov av skötsel för sin överlevnad, såsom behov av gallrings- eller röjningsinsatser. Säkerhets- och riskanalyser av träden har inte vägts in i denna aspekt. I samband med att träden inventerades gjordes också i flera fall en översiktlig inventering av moss- och lavfloran, såväl på träden som på övriga delar av kyrkogården.

Vid inventeringstillfället noterades även eventuella förekomster av kärlväxt- och ängssvampflora samt förekomst av stenmur och blommande och bärande buskar. Det var främst slätter- och i övrigt hävdgynnade arter som inventerades, eftersom dessa tillhör de mer sällsynta arterna idag, men har en historik i bl.a. kyrkogårdsmiljön och är intressanta att följa utbredningsmässigt. Eftersom marken i vissa fall var täckt av snö vid inventeringstillfället, var det inte alltid möjligt att spåra kärlväxt- och ängssvampflora.

Bland de 33 kyrkogårdar som inventerats med avseende på träd, kärlväxt- och ängssvampflora valdes tio stycken ut för en fördjupad kryptogaminventering av träden på kyrkogårdarna. De tio kyrkogårdar där fördjupad kryptogaminventering skett är Asa, Dörarp, Linneryd, Ormesberga, Västra Torsås, Urshult, Älghult (nya och gamla delen) och Älmeboda kyrkogårdar. Inventering av kryptogamfloran på dessa kyrkogårdars träd har skett under våren och hösten 2009, genom besiktning av samtliga de träd som inventerats 2006 och 2007. Arter som antingen är signalarter eller rödlistade inventerades. Signalarter är arter som genom sin förekomst i allmänhet kan indikera höga naturvärden (Nitare, 2000). Rödlistade arter är arter som antingen är utrotningshotade eller riskerar att bli det; vad man kallar "missgynnade" (Gärdenfors, 2010). Se faktaruta nedan.

RE - En art är *Försvunnen* när det är ställt utom rimligt tvivel att den sista individen som är potentiellt kapabel till reproduktion inom landet (regionen) har dött eller försvunnit från landet (regionen).

CR - En art tillhör kategorin *Akut hotad* när den löper en extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära framtid.

EN - En art tillhör kategorin *Starkt hotad* om den inte uppfyller något av kriterierna för *Akut hotad*, men ändå löper mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en nära framtid.

VU - En art tillhör kategorin *Sårbar* om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig *Akut hotad* eller *Starkt hotad*, men löper stor risk att dö ut i vilt tillstånd i ett medellångt tidsperspektiv

NT - En art tillhör kategorin *Missgynnad* om den inte uppfyller något av kriterierna för vare sig *Akut hotad*, *Starkt hotad* eller *Sårbar*, men är nära att uppfylla kriterierna för *Sårbar*.

LC - En art tillhör kategorin *Livskraftig* om den vid utvärdering visat sig inte uppfylla något av kriterierna för någon av kategorierna *Akut hotad*, *Starkt hotad*, *Sårbar* eller *Missgynnad*.

Källa: Hur rödlistas arter? Sammanfattande översikt över rödlistningskriterier och kategorier. (Artdatabanken, SLU 2005).

Resultat

Skyddsvärda träd

33 st. av de 40-tal kyrkogårdar som genom ortofotoanalys valts ut för inventering visade sig ha stora och grova träd och inventerades. Totalt inventerades 673 st. träd. De kyrkogårdar där flest antal skyddsvärda träd registrerats är Linneryds och Urshults kyrkogårdar, med vardera 65 st. skyddsvärda träd. På Linneryds kyrkogård utgörs en stor del (44 st.) av hamlade träd. Det finns även många hålträd på dessa båda kyr-

kogårdar; Linneryds kyrkogård har 28 st. och Urshults kyrkogård 21 st. Urshults kyrkogård är den kyrkogård där flest antal jätteträd (träd med en omkrets överstigande 314 cm) finns; 13 st. varav 10 st. ekar. Flest antal hålträd har dock Älghults nya kyrkogård, 34 st., där också väldigt många (56 st.) hamlade träd finns. Av 673 st. inventerade träd hade 60 st. åtgärdsbehov (antingen akut eller inom tio år), vilket motsvarar ca 8,9 %.

Kärlväxtflora

Kärlväxtfloran var på flertalet kyrkogårdar rikast utanför gravgårdarna, mot stenmurar och i slänter där gräsklippning inte sker lika intensivt. Av de kyrkogårdar där floran är extra rik kan nämnas Dänningelanda, Jäts nya, Kalvsviks gamla, Kvenneberga, Lenhovda gamla, Tolgs gamla samt Västra Torsås gamla kyrkogårdar. På dessa kyrkogårdar växer flera slättergynnade arter; bl.a. liten blåklocka, mandelblomma, prästkrage, röllika, brudbröd, blåsuga och svartkämpar.

Ängssvampflora

Den i särklass rikaste ängssvampfloran noterades på St Sigfridsområdets kyrkogård i Växjö. Här påträffades 14 olika arter vaxskivlingar, varav tre rödlistade, samt sex övriga arter av ängssvampar, varav en rödlistad. Den rika förekomsten av ängssvampar visar att slätter eller någon annan typ av hävd, t.ex. bete, bedrivits under lång tid på växtplatsen. Bortförande av gräs och förna är positivt för ängssvamparnas existens. I allmänhet hotas de ovanliga ängssvamparna av att deras livsmiljöer växer igen (Larsson, 1997). På St Sigfrids kyrkogård växer t.ex. både ögonvaxskivling, *Hygrocybe fuscescens*, och dadelvaxskivling, *Hygrocybe spadicea*. Ögonvaxskivlingen är i Kronobergs län bara påträffad på en övrig lokal, i "Svanås/Ängariket", utefter den inventering av ängssvampar som utfördes 2005 (Nyström, 2005). Det samma gäller dadelvaxskivlingen, som i övrigt i länet endast återfinns i naturreservatet Våraskröv (uppgift hämtad från Artportalen 2009-12-07).

Kryptogamflora

Den rikaste kryptogamfloran påträffades på Urshults kyrkogård, där 16 olika arter bland de signal- och rödlistade kryptogamer som inventerats återfanns.

Tabell 1. Förteckning över vad som inventerats på kyrkogårdarna. "X" = undersökt/förekomst och "-" = ej förekomst/ej undersökt. Kyrkogårdar markerade "♦" markerar att ängs- och ängssvampflora inte var möjlig att undersöka vid inventeringstillfället. Läs vidare under resultatet för respektive kyrkogård för fler detaljer.

Kyrkogård	Skydds- värda träd	Kärlväxt- flora	Ängssvampar	Kryptogaminventering
Agunnaryds kyrkogård, gamla delen	X	X	-	-
Agunnaryds kyrkogård, nya delen	X	X	-	-
Asa kyrkogård	X	X	X	X
Blädinge kyrkogård	X	X	-	-
Drevs gamla kyrkogård	X	X	-	-
Dänningelanda gamla kyrkogård	X	X	X	-
Dörrarps kyrkogård ♦	X	-	-	X
Gårdsby kyrkogård	X	X	X	-
Hamneda kyrkogård	X	X	-	-
Jäts nya kyrkogård	X	X	-	-
Kalvsviks gamla kyrko- gård	X	X	-	-
Kvenneberga kyrkogård	X	X	-	-
Lammhults kyrkogård	X	X	-	-
Lenhovda gamla kyrko- gård	X	X	X	-
Linneryds kyrkogård	X	X	-	X
Markaryds kyrkogård	X	X	-	-
Nöbbele kyrkogård ♦	X	X	X	-
Ormesberga kyrkogård	X	X	-	X
Sjösås gamla kyrkogård	X	-	-	-
St Sigfridsområdets kyrkogård	X	X	X	-
Södra Sandsjö kyrkogård ♦	X	-	-	-
Söraby kyrkogård	X	X	-	-
Tegnaby kyrkogård	X	X	X	-
Tingsås kyrkogård ♦	X	-	-	-
Tolgs gamla kyrkogård	X	X	X	X
Traryds kyrkogård, gamla och nya delen	X	X	-	-
Urshults kyrkogård	X	X	-	X
Västra Torsås kyrkogård, gamla delen	X	X	X	X
Västra Torsås kyrkogård, nya delen	X	X	X	X
Älghults kyrkogård, gamla delen	X	X	-	X
Älghults kyrkogård, nya delen	X	X	-	X
Älmeboda kyrkoruin ♦	X	-	-	X

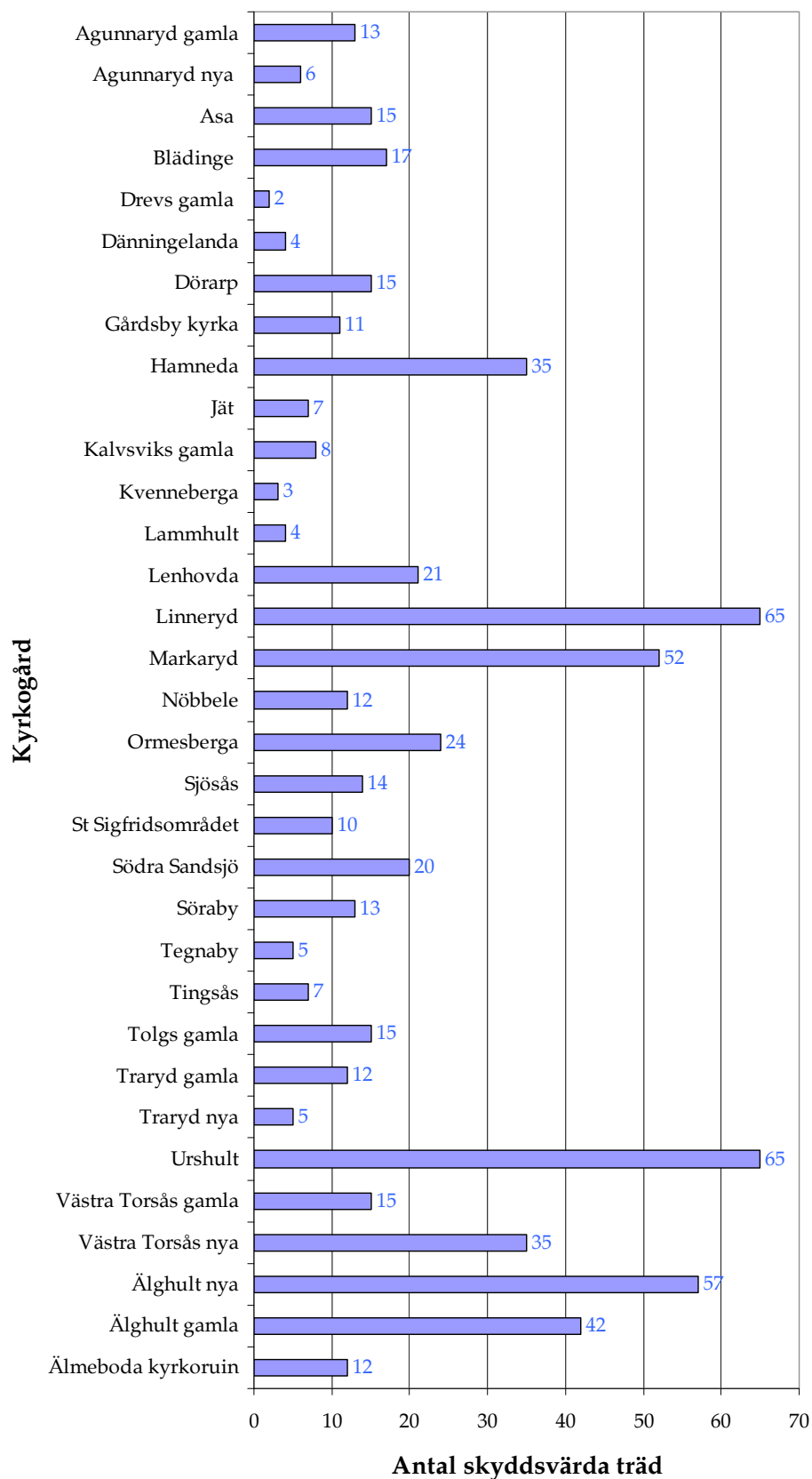

Diagram 1. Antal skyddsvärda träd redovisat per kyrkogård.

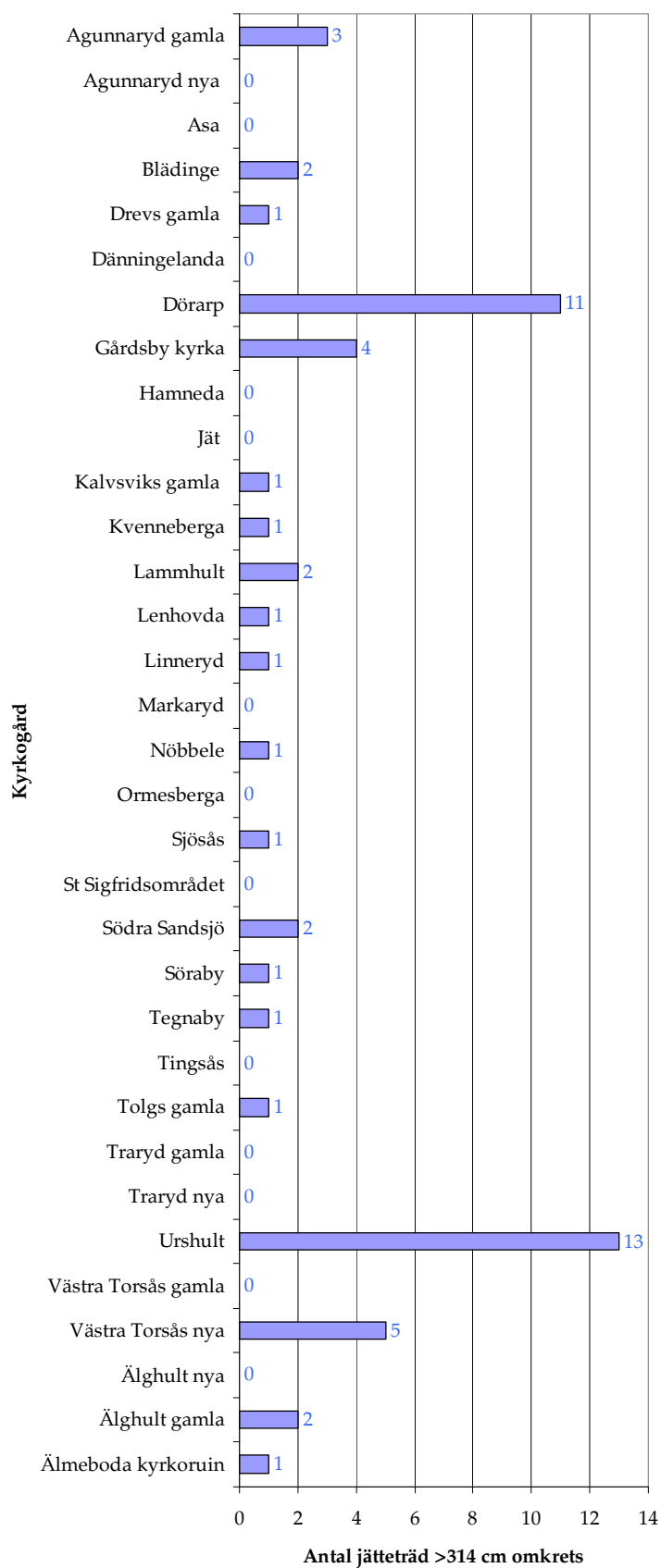

Diagram 2. Antal jätteträd, träd över 314 cm i omkrets, redovisat per kyrkogård

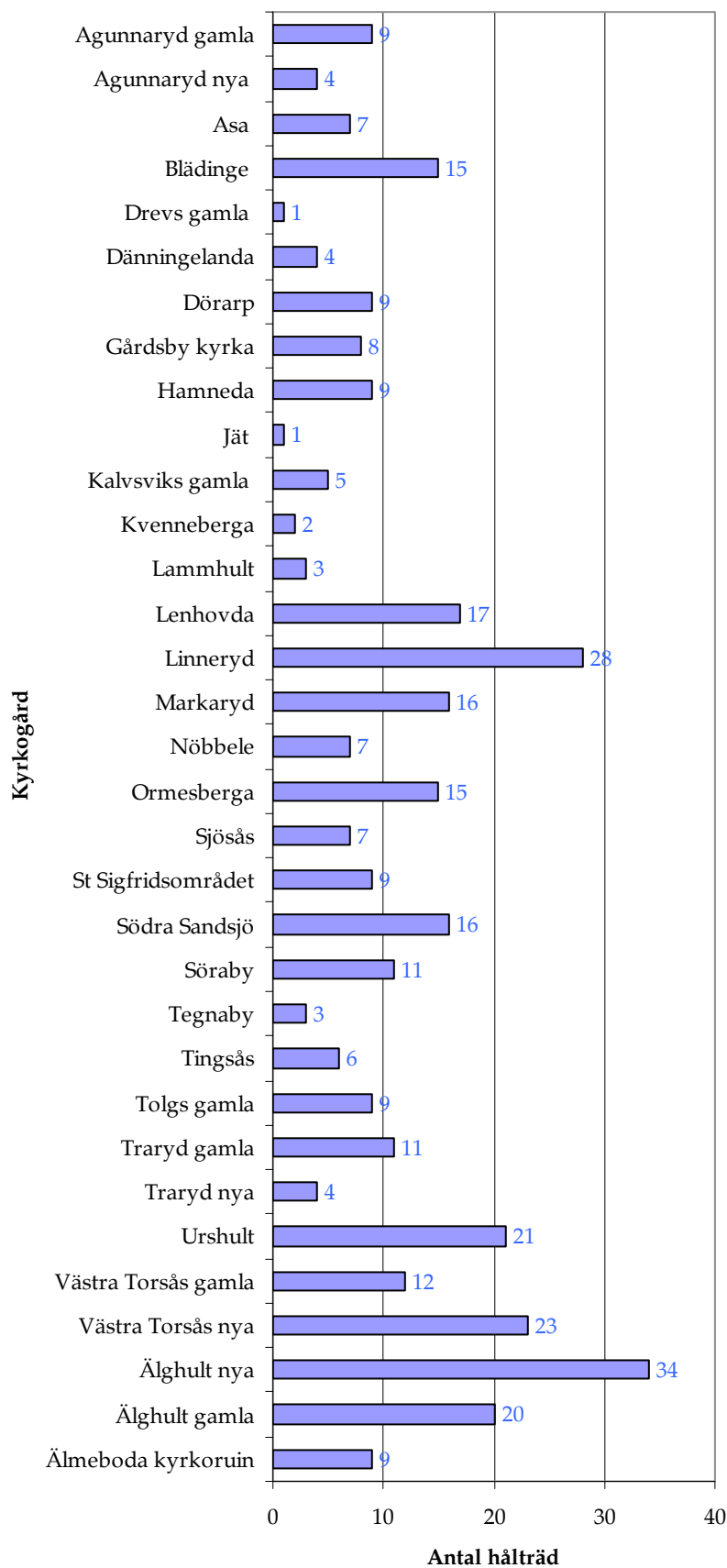

Diagram 3. Antal hålträd per kyrkogård

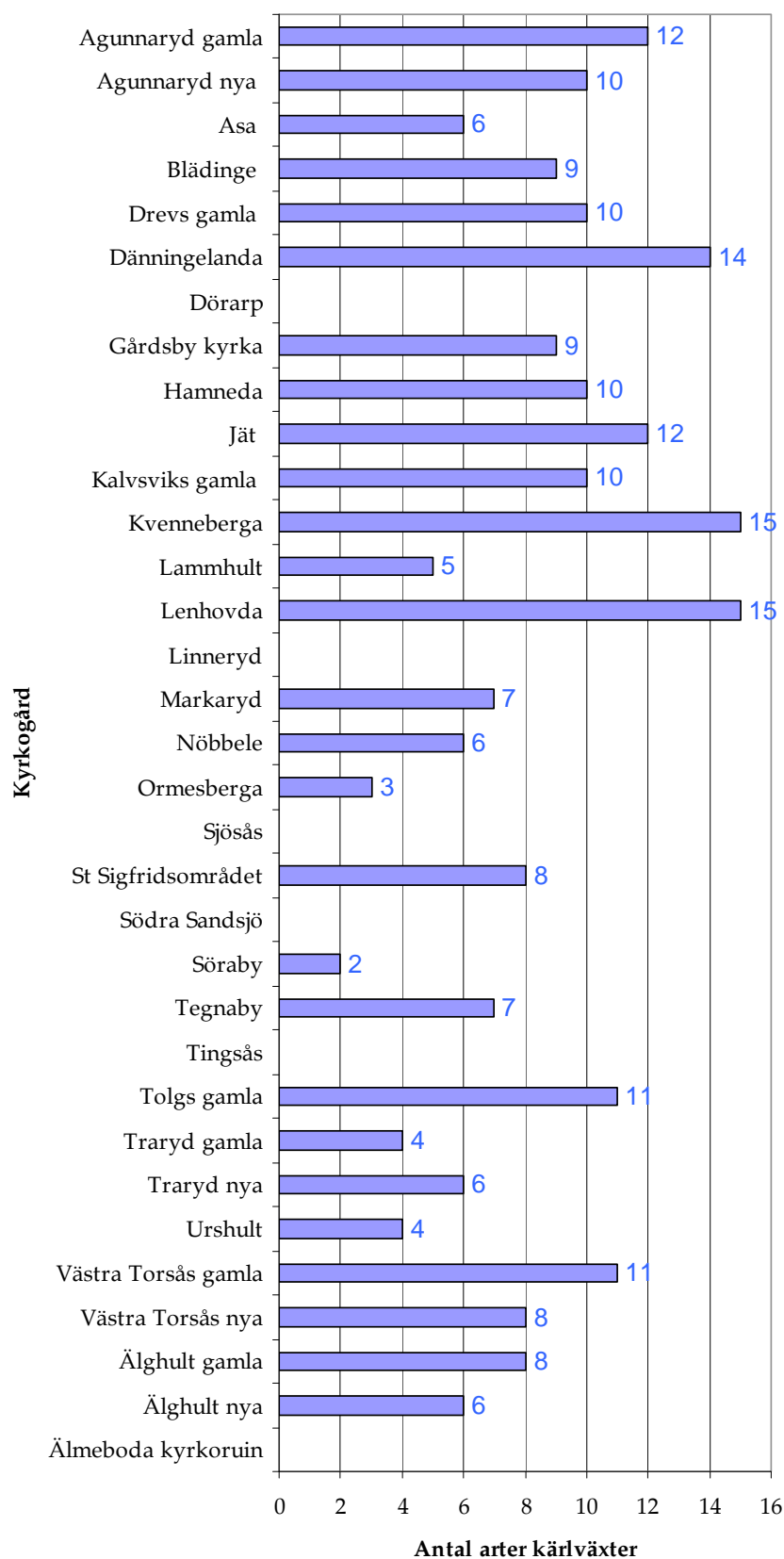

Diagram 4. Antal kärlväxter per kyrkogård.

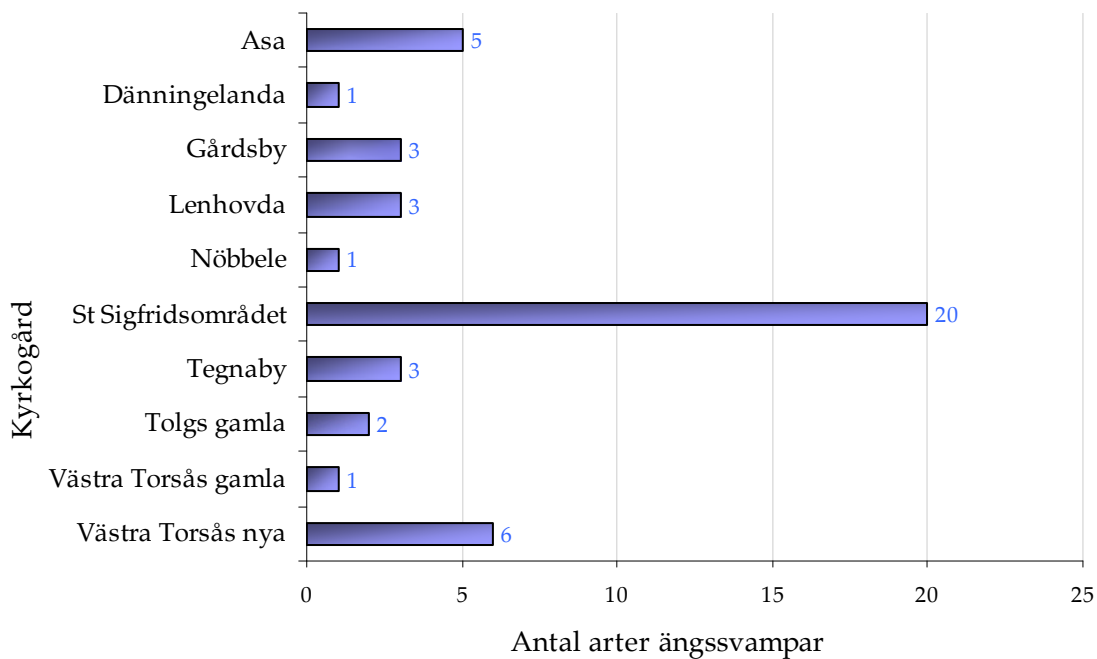

Diagram 5. Antal arter ängssvampar per kyrkogård.

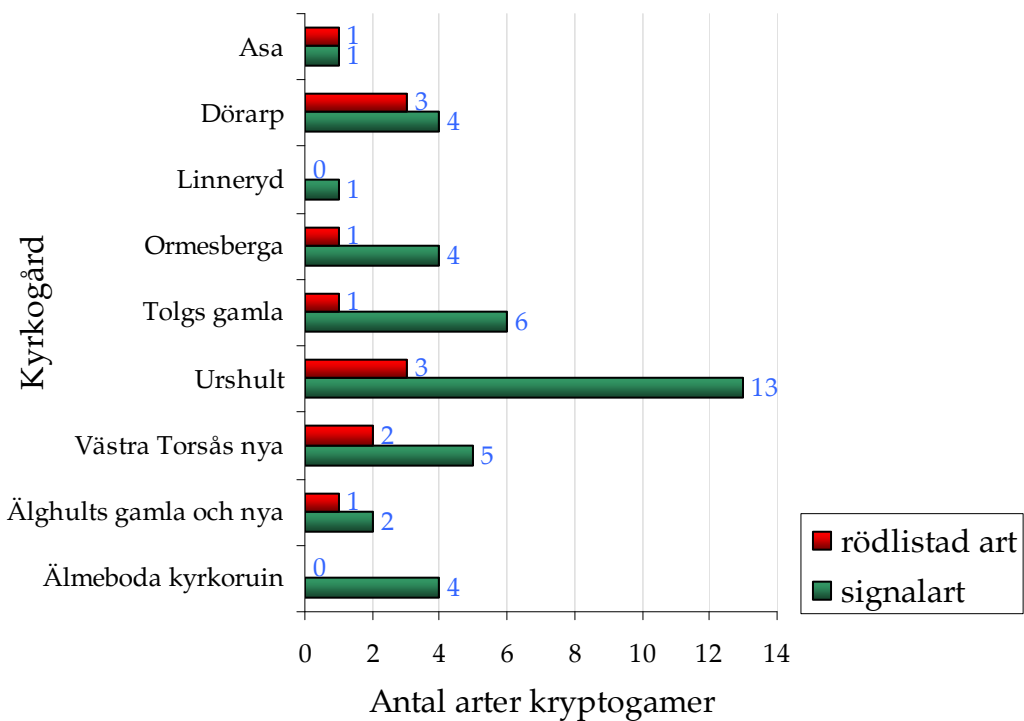

Diagram 6. Antal arter kryptogamer (signalarter och rödlistade arter) per kyrkogård

På följande sidor följer en beskrivning över varje kyrkogård där resultaten från träd-, flora- ängs- svamp- samt kryptogaminventeringen redovisas. Varje kyrkogård representeras av ett fotografi samt en karta över kyrkogårdens fastighetsgräns; mörkblå linje symboliserar kyrkogårdens fastighetsgräns och ljusblå linje symboliserar övriga fastighetsgränser. De inventerade träden är markerade som gröna prickar och varje träd har märkts ut med trädslag samt omkrets. Tabeller sammanfattar artfynd från respektive inventering. Signalarter anges med "(S)" och rödlistade arter med respektive kategori, t.ex. "(NT)" efter artnamnet. Observera att antalet träd i tabellen "skyddsvärda träd på kyrkogården" anges med avseende på de kriterier som används för skyddsvärda träd i inventeringsmetodiken. Totalt sett kan alltså antalet träd på kyrkogården vara större.

Förklaring av några termer som används regelbundet i texten

Epifytflora: växter som växer på något substrat, t.ex. mossor och lavar som växer på träd

"Fin flora": med fin flora avses i det här sammanhanget konkurrenssvaga växter som har sin historia i hävdade miljöer, t.ex. slätterängar, till skillnad från gräsmattefloran, som är mer artfattig och består av konkurrensstarka växter som tränger ut den hävdgynnade, "fina", floran

Kryptogamflora: organismer som förökar sig med hjälp av sporer, t.ex. mossor och lavar

Kärlväxtflora: växter som transporterar vatten via kärl genom stjälkar och blad

Rödlistade arter: arter vars existens hotas eller riskerar att hotas av olika anledningar (se vidare förklaring på sid. 7)

Signalarter: arter som är lätta att känna igen och som kan påvisa förekomst av andra sällsynta arter (signalartslistan är utarbetad av Johan Nitare, i samarbete med Skogsstyrelsen, se referens)

Ängssvampflora: ängssvampar utgörs av de svampar som växer på utmagrade marker; man finner dem i hagmarker, på slätterängar, men även i kyrkogårdsmiljön

Rosa lundlav, *Bacidia rosella*, (NT) är en rödlistad lav som växer på ett av träden på Urshults kyrkogård.

Agunnaryds kyrkogård, den äldre delen

Karta över Agunnaryds kyrkogård. Observera att kartan illustrerar både den äldre och den nyare delen av Agunnaryds kyrkogård; den äldre delen i söder och den nyare delen i norr. Träden markeras av gröna prickar med angivet trädslag samt omkrets, vilket gäller genomgående i dokumentet.

Lönn och ask växer längs muren som ramar in Agunnaryds gamla kyrkogård. Tre grova ekar (250 – 270 cm i omkrets) och två lönnar, varav en ihålig, växer precis utanför fastighetsgränsen i söder. Mindre hackspett och spillkråka noterades vid inventeringstillfället.

Inventeringsdatum	2007-05-03
Trädslag	Lönn, ask och alm
Förekomst av buskar	Syrén och hägg
Förekomst av stenmur	Ja, med allémossa, kärleksört och stensöta
Flora	Viss ängsflora utmed muren
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
13	3	Lind, ask	0	9

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Inga noterade	Inga noterade
Gullviva <i>Primula veris</i>		
Fibbla sp. <i>Crepis sp.</i>		
Förgätmigej <i>Myosotis sp.</i>		
Kamäxing <i>Cynosurus cristatus</i>		
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Lathyrus <i>Lathyrus sp.</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Smultron <i>Fragaria vesca</i>		
Styvmorsviol <i>Viola tricolor</i>		
Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>		
Åkervädd <i>Knautia arvensis</i>		

Agunnaryds kyrkogård, den nya delen

Det finns inte så många stora träd på kyrkogården, men i den nordliga änden finns en trädrad med några lönnar som har en del värdefulla håligheter. Floran är rikast i och omkring stenvallen, där gräset inte slås lika intensivt. Övrig gravgård är mycket gräsmattelik, där dock gråfibbla växer tillsammans med tusensköna. En grov ek (~3 m i omkrets) växer vid församlingshemmet. Fågellivet i omgivningarna verkar rikt; mindre hackspett och spillkråka noterades vid inventeringstillfället.

Inventeringsdatum	2007-05-04
Trädslag	Lind, ek, lönn och mindre björkar (diam. 15-20 cm)
Förekomst av buskar	Syren och cypress
Förekomst av stenvall	Ja, med kärleksört, styvmorsviol, gul fetknopp och småfingerört
Flora	Viss ängsflora utmed stenvallen
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
6	0		0	4

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Backskärvfrö <i>Thlaspi caerulescens</i>	Inga noterade	Inga noterade
Bergsyra <i>Rumex acetosella</i>		
Fibbla sp. <i>Crepis sp.</i>		
Förgätmigej <i>Myosotis sp.</i>		
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Gulmåra <i>Galium verum</i>		
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Lomme <i>Capsella bursa-pastoris</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Skatnäva <i>Erodium cicutarium</i>		

Asa kyrkogård

Många värdefulla träd och en rik epifytflora förekommer med bl.a. rik förekomst av allélav, brosk-lavar, dagglav och allémossa. Dessutom finns signalarten lönnlav på två träd och den rödlistade knappåslaven liten blekspik på två träd. På träd finns även svavelticka och ostronskivling. Kärlväxtfloran är en ganska trivial gräsmatteflora förutom i kanterna där det bl.a. finns mycket mandelblomma. Framför kyrkogården mot vägen är floran rik med arter som prästkrage, mandelblomma, liten blåklocka, gråfibbla, knippfryle och röllika. Ängssvampar förekommer rikligt på ett område med lönnar framför kyrkan med fyra noterade arter vaxskivlingar och bleknopping *Entoloma sericellum*.

Inventeringsdatum	2006-11-28
Trädslag	Lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med ganska glest mosstäck
Flora	I kanterna och framför kyrkogården ganska rik flora
Ängssvampar	Rik förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
15	0	-	3	7

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Allémossa <i>Leucodon sciuroides</i>	Lönnlav <i>Bacidia rubella</i> (S)
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		

Ängssvampar på kyrkogården

Alabastervaxskivling *Hygrocybe virginea*

Bleknopping *Entoloma sericellum*

Papegojvaxskivling *Hygrocybe psittacina*

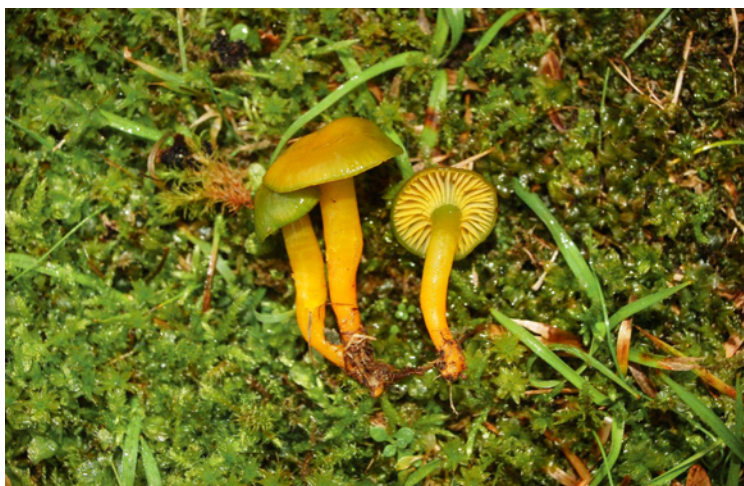
Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Ängsvaxskivling *Hygrocybe pratensis*

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

Sydlig blekspik *Sclerophora amabilis* (VU)

Papegojvaxskivling *Hygrocybe psittacina*, från Asa kyrkogård.

Blädinge kyrkogård

Många av träden står i den klippta syrénhäcken. Epifytfloran är ganska rik med bl.a. allémossa, guldlockmossa och brosklavar. Floran är partivis ganska tät och fin med arter som liten blåklocka, stor blåklocka, knölsörblomma, brunört, smultron, prästkrage, tusensköna, ärenpris och gråfibbla. Flest ängsväxter finns i slänten vid kyrkan, där bl.a. stor blåklocka förekommer rikligt.

Inventeringsdatum	2006-12-12
Trädslag	Lind, lönn och ask
Förekomst av buskar	Syrénhäck runt kyrkogården
Förekomst av stenmur	Ja, med gles mossvegetation av bl.a. fällmossa och guldlockmossa
Flora	Partivis
Ängssvampar	Ingen förekomst vid inventeringstillfället, men förutsättningarna är de rätta.

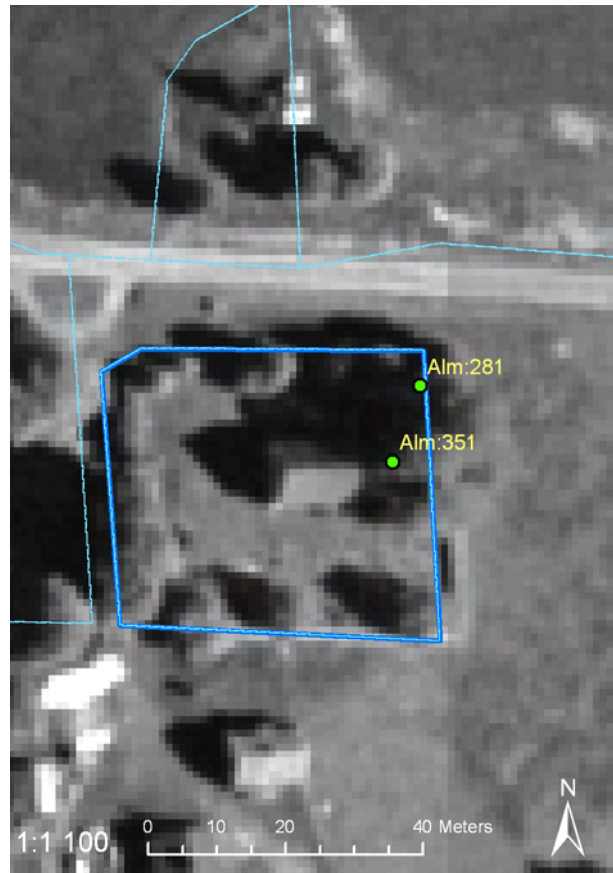
Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
17	2	Lönn och lind	0	15

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Allémossa <i>Leucodon sciuroides</i>	Brosklavar <i>Ramalina sp.</i>
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	
Knölsmörblomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		
Prästkragen <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Smultron <i>Fragaria vesca</i>		
Stor blåklocka <i>Campanula persicifolia</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		
Ärenpris <i>Veronica officinalis</i>		

Drevs gamla kyrkogård

Två gamla almar samt unga träd av oxel, lind och björk. Epifytfloran på almarna är rik med bl.a. mycket allémossa, allélav, mjölig brosklav och kyrkogårdslav. Kärlväxtfloran är rik men ganska gles och gräshakmossan är allmänt förekommande. Kullen med klockstapeln har en fin flora med bl.a. den numera rödlistade backsippan (VU), brudbröd och gökärt. På själva kyrkan växer många skorplavar.

Inventeringsdatum	2006-12-01
Trädslag	Alm, oxel, lind och björk
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med riklig förekomst av fällmossa samt viss förekomst av stensöta
Flora	Rik men ganska gles
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
2	1	Alm	0	1

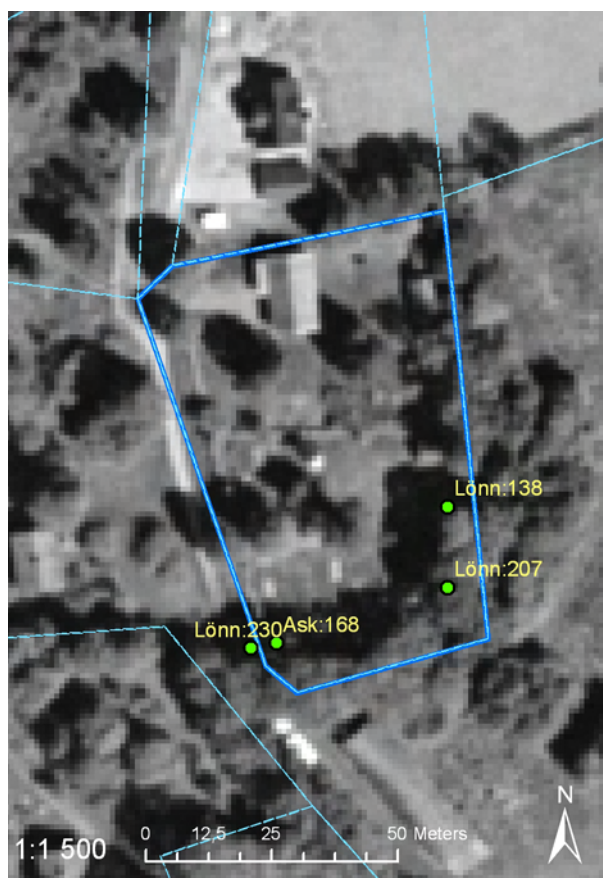
Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Allémossa <i>Leucodon sciuroides</i>	Allélav <i>Anaptychia ciliaris</i>
Knölsmörblomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		Kyrkogårdslav <i>Pleurosticta acetabulum</i>
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		Mjölig brosklav <i>Ramalina farinacea</i>
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>		
Teveronika <i>Veronica chamaedrys</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		
Ärenpris <i>Veronica officinalis</i>		

Lavar som växer på själva kyrkan i Drev.

Dänningelanda gamla kyrkogård

Av träden är åtta av lönnarna nyplanterade. Epifytfloran är rik med arter som allémossa, båghattemossa och mjölig brosklav. Själva kyrkogården är välklippt och har en ganska rik flora med många hävdgynnade arter. Dessutom förekommer filltav, praktstjärnmossa och gräshakmossa. Även gräsmattan vid församlingshemmet har en fin flora med gråfibbla, knölmörblomma, mandelblomma, blåsuga och tusensköna. Spröd vaxskivling förekommer både på själva kyrkogården och vid församlingshemmet samt vid väggkanten.

Inventeringsdatum	2006-12-04
Trädslag	Ask, björk, ek och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med förekomst av bl.a. stensöta och palmossa
Flora	Ganska rik flora
Ängssvampar	En art, spröd vaxskivling

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
4	0	-	0	4

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Bergsyra *Rumex acetosella*

Brunört *Prunella vulgaris*

Gråfibbla *Pilosella officinarum*

Knippfryle *Luzula campestris*

Liten blåklocka *Campanula rotundifolia*

Ljung *Calluna vulgaris*

Mandelblomma *Saxifraga granulata*

Prästkrage *Leucanthemum vulgare*

Röllika *Achillea millefolium*

Smultron *Fragaria vesca*

Teveronika *Veronica chamaedrys*

Tjärblomster *Viscaria vulgaris*

Träjon *Dryopteris filixmas*

Ärenpris *Veronica officinalis*

Mossor

Allémossa *Leucodon sciuroides*

Båghättemossa *Orthotrichum lyellii*

Lavar

Mjölig brosklav *Ramalina farinacea*

Ängssvampar på kyrkogården

Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Dörarps kyrkogård

En kyrkogård med många jätteträd av ek. Ekarna har många håligheter som innehåller mycket mulm.

Inventeringsdatum	2006-01-04
Trädslag	Ek, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja
Flora	Ej inventerat pga. snötäcke
Ängssvampar	Ej inventerat

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Grå skärelav *Schismatomma decolorans* (NT)

Gulpudrad spiklav *Calisium adpersum* (S)

Kornig nållav *Chaenotheca chlorella* (S)

Rostfläck *Arthonia vinosa* (S)

Skuggorangelav *Caloplaca lucifuga* (NT)

Sotlav *Cyphelium inquinans* (S)

Sydlig blekspik *Sclerophora amabilis*(VU)

Gårdsby kyrkogård

På den gamla kyrkogården står en gammal ek med bl.a. svavelticka och sotlav. Dessutom finns lönnar, askar och almar som har en rik lavflora med arter som kyrkogårdslav, allélav, brosklavar och gulkantad dagglav. På den nya kyrkogården finns en rad med hästkastanjer.

Både stenmurarna runt den nya och den gamla kyrkogården har en rik påväxt av mossor och lavar, bl.a. förekommer enbjörnmossa, raggmossor, kvastmossor, filt-lavar och olika arter bägar-lavar. Dessutom finns växter som stensöta, mandelblomma, kaukasiskt fetblad och bergsyra.

Marken är ganska mager på den gamla kyrkogården och där förekommer flera torrängsarter; den dominerande arten är dock tusensköna. Även slänten mot den nya kyrkogården är fin med rik förekomst av tjärblomster och knölsmörlomma. Den nya kyrkogården har en mer trivial gräsmattflora men med potential att utvecklas med tiden. Slänterna runt den nya kyrkogården har en hävdgynnad flora med bl.a. många prästkragar; där finns dock även ohävdarter som hundkex och kirskaal.

Inventeringsdatum	2006-11-13
Trädslag	Alm, ask, ek, hästkastanj och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst av en och rhododendron
Förekomst av stenmur	Ja, både runt den nya och den gamla kyrkogården med förekomst av bl.a. enbjörnmossa, raggmossor, kvastmossor, filtlavar samt stensöta och mandelblomma.
Flora	Ganska rik torrängsflora på den gamla kyrkogården; på den nya kyrkogården är floran mer trivial.
Ängssvampar	På den gamla kyrkogården finns spröd vaxskivling, röd larvklubba och bleknopping.

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
11	4	Ek och lönn	0	8

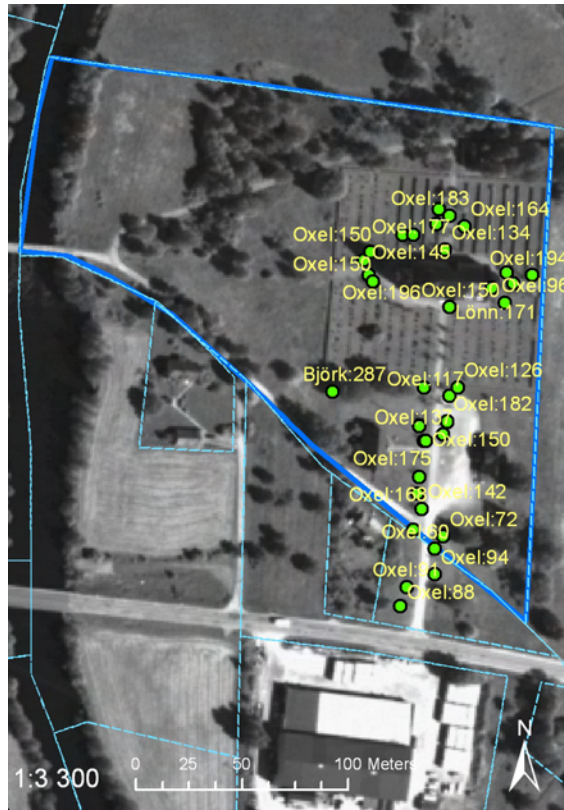
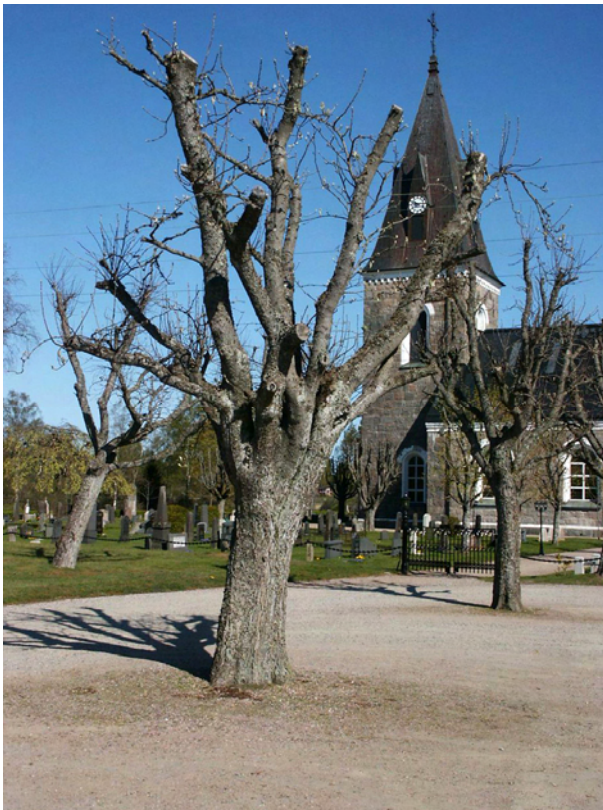
Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Bergsyra <i>Rumex acetosella</i>	Enbjörnmossa <i>Polytrichum juniperinum</i>	Allélav <i>Anaptychia ciliaris</i>
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Kvastmossor <i>Dicranum sp.</i>	Brosklavar <i>Ramalina sp.</i>
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>	Raggmossor <i>Racomitrium sp.</i>	Bägarlavar <i>Cladonia spp.</i>
Knölsmörblomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		Filtlavar <i>Peltigera sp.</i>
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		Gulkantad dagglav <i>Physconia enteroxantha</i>
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		Kyrkogårdslav <i>Pleurosticta acetabulum</i>
Tjärblomster <i>Viscaria vulgaris</i>		Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		
Ärenpris <i>Veronica officinalis</i>		

Ängssvampar på kyrkogården

Bleknopping <i>Entoloma sericellum</i>
Röd larvklubba <i>Cordyceps militaris</i>
Spröd vaxskivling <i>Hygrocybe ceracea</i>

Hamneda kyrkogård

Många hamlade oxlar och en del lönnar växer på kyrkogården.
 Floran är rikast utanför den egentliga gravgården, ut mot vägen, där bl.a. mandelblomma växer.

Inventeringsdatum	2007-05-03
Trädslag	Lönn och oxel
Förekomst av buskar	Inga buskar
Förekomst av stenmur	Ingen stenmur
Flora	Ganska rik flora utanför gravgården
Ängssvampar	Ej spårbara under inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
35	0	-	34	9

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Backskärvfrö <i>Thlaspi caerulescens</i>	Ej noterade	Ej noterade
Bergsyra <i>Rumex acetosella</i>		
Fårsvingel <i>Festuca ovina</i>		
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Skatnäva <i>Erodium cicutarium</i>		
Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>		
Klöver <i>Trifolium sp.</i>		

Jäts nya kyrkogård

Floran utgörs av trivial gräsmatteflora förutom mot kanterna; speciellt vällen mot stenvallen, som ställvis har mer av en ängsflora med arter som brudbröd, mandelblomma, gråfibbla, prästkrage, röllika, svartkämpar, smultron, blåsuga, liten blåklocka, knippfryle, femfingerört och bergsyra. Även den bakre kullen med 12 ekar har en ganska fin flora med arter som liten blåklocka, knippfryle, blåsuga och gråfibbla. Här noterades även kantarell och obestämda kremlor.

Inventeringsdatum	2006-11-29
Trädslag	Ek
Förekomst av buskar	Rhododendron samt buskridåer
Förekomst av stenvall	En vall går upp mot stenvallen
Flora	Trivial gräsmatteflora förutom mot vällen där floran är rik
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
7	0	-	0	1

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Blåsuga <i>Ajuga pyramidalis</i>	Ej noterade	Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)
Bergsyra <i>Rumex acetosella</i>		
Brudbröd <i>Filipendula vulgaris</i>		
Femfingerört <i>Potentilla argentea</i>		
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Smultron <i>Fragaria vesca</i>		
Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>		

Kalvsviks gamla kyrkogård

Marken på själva kyrkogården slås till viss del. Floran domineras av kvävegynnade arter, men partier med ängsflora förekommer. Marken i allén har en trivial gräsmatteflora.

Inventeringsdatum	2006-11-29
Trädslag	Ask
Förekomst av buskar	Krusbär
Förekomst av stenmur	En fin stenmur med mycket fällmossa. Enstaka förekomst av guldlockmossa samt stinknäva, stensöta och kärleksört
Flora	Delvis klippt och delvis slagen mark på kyrkogården
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
8	1	Ask	0	5

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Blåsuga <i>Ajuga pyramidalis</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Gulvit blekspik <i>Sclerophora pallida</i>
Gökärt <i>Lathyrus linifolius</i>		Grynig filtlav <i>Peltigera collina</i> (S)
Harsyra <i>Oxalis acetosella</i>		
Humleblomster <i>Geum rivale</i>		
Hundkex <i>Anthriscus sylvestris</i>		
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Maskros <i>Taraxacum</i> sp.		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)
Gulnål <i>Chaenotheca brachypoda</i> (S)
Lönnlav <i>Bacidia rubella</i> (S)
Rosa lundlav <i>Bacidia rosella</i> (NT)

Del av ett bålgetingbo från Kalvsviks kyrkogård.

Grynig filtlav, *Peltigera collina*.

Kvenneberga kyrkogård

De flesta träd är ganska små. På lönn och alm finns en ganska rik epifytflora med bl.a. allélav, brosklavar, allémossa och dagglav. Kärlväxtfloran är ganska rik men dock gles.

Inventeringsdatum	2006-12-12
Trädslag	Alm, bok, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam
Förekomst av stenmur	Tät stenmur med ställvis riklig förekomst av fällmossa
Flora	Ganska rik men gles flora
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
4	1	Bok	0	2

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Blåsuga *Ajuga pyramidalis*

Brunört *Prunella vulgaris*

Gråfibbla *Pilosella officinarum*

Knippfryle *Luzula campestris*

Knölsmörblomma *Ranunculus
bulbosus*

Liten blåklocka *Campanula ro-
tundifolia*

Mandelblomma *Saxifraga gra-
nulata*

Prästkrage *Leucanthemum vul-
gare*

Röllika *Achillea millefolium*

Smultron *Fragaria vesca*

Svartkämpar *Plantago lanceolata*

Teveronika *Veronica chamaedrys*

Tusensköna *Bellis perennis*

Vitklöver *Trifolium repens*

Ärenpris *Veronica officinalis*

Mossor

Allémossa *Leucodon sciuroides*

Fällmossa *Antitrichia curtipe-
dula* (S)

Lavar

Allélav *Anaptychia ciliaris*

Brosklavar *Ramalina* sp.

Dagglav *Physconia distorta*

Lammhults kyrkogård

Den stora eken har en rik lavflora med bl.a. sotlav (täcker hela västsidan) och gulpuddrad spiklav. Den ca fyra meter breda slänten i väster ned mot vägen har en fin flora med mycket gråfibbla. I övrigt gräsmatteflora med stort inslag av gräshakmossa.

Inventeringsdatum	2006-11-28
Trädslag	Björk, bok, ek, lönn och rönn
Förekomst av buskar	Sex st. hasselbuskar med bl.a. stubbhorn (en svamp)
Förekomst av stenmur	Ingen stenmur
Flora	Fin flora i slänt i väster; i övrigt gräsmatteflora
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
4	2	Ek	0	3

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Gråfibbla *Pilosella officinarum*

Gökärt *Lathyrus linifolius*

Liten blåklocka *Campanula rotundifolia*

Smultron *Fragaria vesca*

Ängssyra *Rumex acetosa*

Mossor

Ej noterade

Lavar

Gulpudrad spiklav *Calicium
adpersum* (S)

Sotlav *Cyphelium inquinans* (S)

Sotlav, *Cyphelium inquinans*, en signalart som återfinns på Lammhults kyrkogård.

Lenhovda gamla kyrkogård

Grova lönnar och askar samt hamlade lindar och yngre almar och björkar. Epifytfloran är ganska rik med mycket allélav, allémossa, gulkantad dagglav, dagglav och mjölig brosklav. Dessutom noterades guldlockmossa och lönticka. Floran är fin, speciellt i kanterna som går upp mot stenmuren där bl.a. gråfibbla, mandelblomma och prästkrage förekommer i rik mängd. Bland gravarna är det en mer trivial gräsmatteflora med mycket gräshakmossa och tusensköna. Liknande trädmiljöer finns i närheten, bl.a. på den nya kyrkogården.

Inventeringsdatum	2006-12-15
Trädslag	Alm, ask, björk, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam
Förekomst av stenmur	Ingen stenmur
Flora	Fin flora i kanterna upp mot stenmuren
Ängssvampar	Tre olika arter

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
21	1	Lönn	7	17

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Allémossa <i>Leucodon sciuroides</i>	Allélav <i>Anaptychia ciliaris</i>
Gökärt <i>Lathyrus linifolius</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Dagglav <i>Physconia distorta</i>
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		Gulkantad dagglav <i>Physconia enteroxantha</i>
Knölsmörlblomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		Gulpudrad spiklav <i>Calicium adpersum</i> (S)
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		Mjölig brosklav <i>Ramalina farinacea</i>
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)

Prästkrage *Leucanthemum vulgare*
Revfibbla *Pilosella lactucella*
Röllika *Achillea millefolium*
Svartkämpar *Plantago lanceolata*
Teveronika *Veronica chamaedrys*
Tjärblomster *Viscaria vulgaris*
Tusensköna *Bellis perennis*
Ängssyra *Rumex acetosa*
Ärenpris *Veronica officinalis*

Ängssvampar på kyrkogården

Bleknopping *Entoloma sericellum*
Gul fingersvamp (ogrenad) *Ramaria sp.*
Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Linneryds kyrkogård

Runt kyrkogården växer flera grova lönnar och på kyrkogården finns hamlade pyramidalmar. De hamlade almarna sattes på 30-talet, först hamlades de på stammen och sedan 70-talet på toppen av trädet, vilket har gett träden deras säregna form. På kyrkogården finns även en hängask med intressant lavflora. Omgivningarna är ganska rika på gamla träd bl.a. ek, lind och ask. Ett skogsparti med många björkar finns vid kyrkan, här finns dock även tall och en samt skogsvegetation med arter som ljung, lingon och kruståtel. Epifytfloran är rik, särskilt på själva kyrkogården med arter som guldlockmossa, allémossa, bandmossa, dagglav, brosklavar, lönnlav och en obestämd art av blekspik. Floran är inte undersökt pga. snötäcke vid inventeringstillfället.

Inventeringsdatum	2006-01-29
Trädslag	Lönn, pyramidalm, hängask
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ingen stenmur
Flora	Ej spårbar under inventeringstillfället
Ängssvampar	Ej noterade

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
65	1	Ask	44	28

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Ej undersökt

Mossor

Allémossa *Leucodon sciuroides*
Bandmossa *Metzgeria furcata*
Guldlockmossa *Homalothecium sericeum* (S)

Lavar

Brosklavar *Ramalina sp.*
Blekspik *Sclerophora sp.*
Dagglav *Physconia distorta*
Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

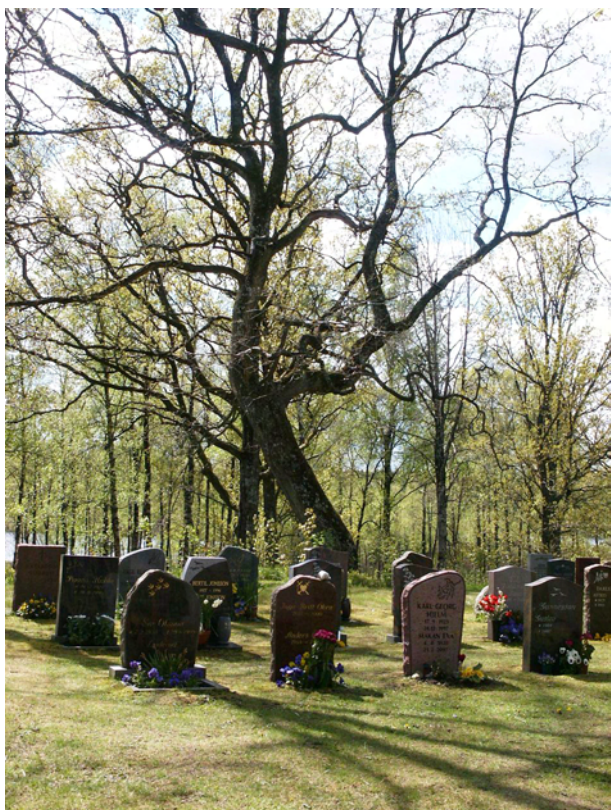
Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

Ett skogsparti med björk, tall och en utanför Linneryds kyrkogård.

Markaryds kyrkogård

Vy över del av kyrkogården som vetter mot sjön, med ek- och tallparti i bakgrunden.

Nedanför kyrkan (ner mot sjön) finns en lundartad flora av gökärt, ängskovall och liljekonvalj. Här växer några medelgrova ekar ihop med tall; i det nedre skiktet sker föryngring av rönn och oxel. På kyrkogården och främst i anslutning till stenpartierna växer gråfibbla, veronica, skatnäva, röllika, tusensköna, viol, förgätmigej och brunört. På själva kyrkogården finns många hamlade eller nyli- gen beskurna träd.

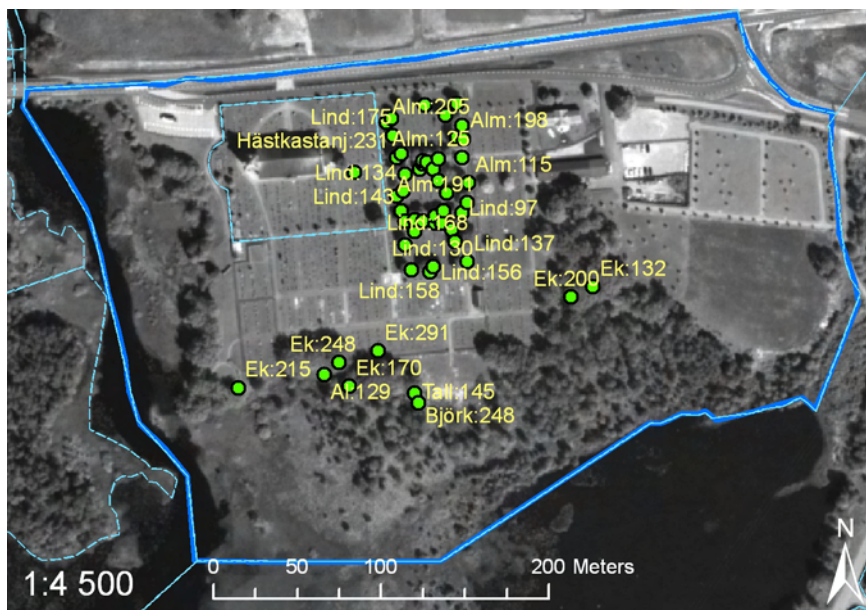
Inventeringsdatum	2007-05-09
Trädslag	Alm, ask, ek, hästkastanj och lind
Förekomst av buskar	Ingen förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med triviala mossor
Flora	Lundartad flora ner mot sjön, på kyrkogården något hävdgynnad flora
Ängssvampar	Ej spårbara under inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
52	0	-	42	16

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Ej noterade	Ej noterade
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Förgätmigej <i>Myosotis sp.</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Skatnäva <i>Erodium cicutarium</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		
Veronika <i>Veronica sp.</i>		
Viol <i>Viola sp.</i>		

Nöbbele kyrkogård

Många av träden är unga lindar (ca 20 st.), men det finns ett antal större träd av lind, ask och lönn. På dessa träd finns en intressant lav- och mossflora med arter som allélav, dagglav, brosklavar och

vägglav, samt signalarterna fällmossa och guldlockmossa. Floran är ganska trivial med tusensköna vid gravstenarna, men längs kanterna växer mer av en torrängsflora. Stenmuren har en ganska rik moss- och lavflora; här växer t.ex. mosskantarell (*Arrhenia spatulata*), som lever på takskruvmossa.

Inventeringsdatum	2006-12-18
Trädslag	Ask, lind och lönn
Förekomst av buskar	Välklippta häckar
Förekomst av stenmur	Ja, med en ganska rik moss- och lavflora
Flora	Trivial vid gravplatserna, utåt kanterna mer torrängslik
Ängssvampar	En art, bleknopping <i>Entoloma sericellum</i>

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
12	1	Ask	0	7

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	Allélav <i>Anaptychia ciliaris</i>
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Brosklavar <i>Ramalina</i> sp.
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>	Takskruvmossa <i>Tortula ruralis</i>	Dagglav <i>Physconia distorta</i>
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		Vägglav <i>Xanthoria parietina</i>
Stor blåklocka <i>Campanula persicifolia</i>		

Mosskantarell, *Arrhenia spatulata*, på Nöbbele kyrkogård.

Ormesberga kyrkogård

Här växer mest hamlade lindar, men även lönn, ask och björk. Epifytfloran är ganska rik med bl.a. gulvit blekspik och guldlockmossa.

Inventeringsdatum	2006-12-07
Trädslag	Ask, björk, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Fin stenmur med riklig förekomst av fällmossa och viss förekomst av gråfibbla ochstensöta.
Flora	Trivial gräsmatteflora. Utmed kanterna finns dock mandelblomma och gråfibbla.
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
24	0	-	0	15

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	Gulvit blekspik <i>Sclerophora pallida</i> (S)
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Grynig dagglav *Physconia grisea* (VU)

Gulnål *Chaenotheca brachypoda* (S)

Gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (S)

Kornig nållav *Chaenotheca chlorella* (S)

Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

Gulvit blekspik, *Sclerophora pallida*, växer på ek på kyrkogården.

Sjösås gamla kyrkogård

Mot sjön finns några grova klibbalar. En stor ek med bl.a. sotlav finns vid parkeringen.

Lövskogsområde norr om kyrkan.

Björk- och aspdominerad skog, med två ganska stora ekar och några högstubbar av björk. På döda björkar finns det rikligt med fnösk- och björkticka. Buskskiktet består av lövsly (rikligt), en och hasselbuskar. Fältvegetationen består av arter som blåbär, smultron och gökärt. Området har varit mer öppet tidigare.

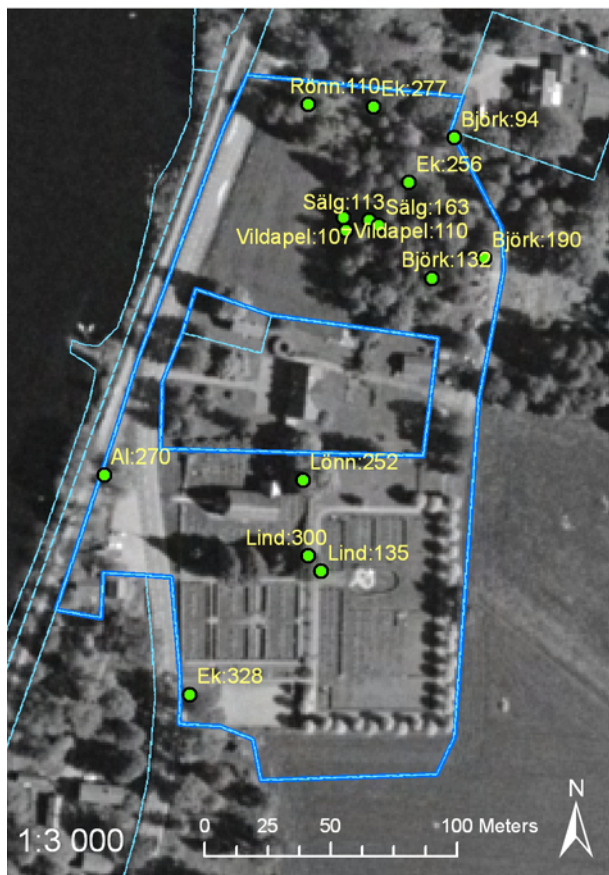
Inventeringsdatum	2006-12-01
Trädslag	Ask, björk, lind och lönn
Förekomst av buskar	Ingen förekomst
Förekomst av stenmur	Stenmur saknas
Flora	-
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

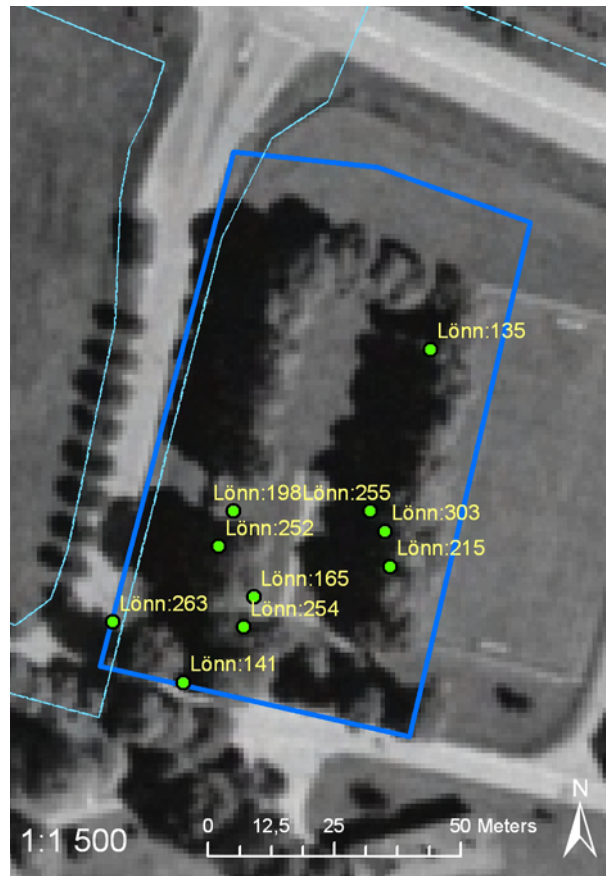
Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
14	1	Ek	0	7

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Ej noterade		Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)

St Sigfridsområdet kyrkogård, Växjö

Lönn är det enda trädslaget på kyrkogården. På träden växer guldlockmossa och lönnsticka. Kärlväxtfloran är rik med arter som brunört, svartkämpar, mandelblomma, gråfibbla, prästkrage, revfibbla, teveronika och tusensköna. Gräshakmossa är vanlig.

På kyrkogården finns en mycket rik ängssvampflora; vid besöket noterades fem arter vaxskivlingar, röd larvklubba och ängsfingersvamp. För alla data om ängssvampar i området se tabell. Totalt noterades 14 arter vaxskivlingar, varav dadelvaxskivling *Hygrocybe spadicea* (första fyndet i Kronobergs län), ögonvaxskivling *Hygrocybe fuscescens* och scharlakansröd vaxskivling *Hygrocybe punicea* är rödlistade. Den sällsynta trubbfingersvampen *Clavulinopsis cineroides* noterades även. I omgivningarna finns många gamla träd, med intressanta arter som bl.a. borstskölding *Pluteus umbrosus*. Även ängssvampfloran förekommer vid vägkanter utanför kyrkogården med fynd av bl.a. mörk blodvaxskivling *Hygrocybe phaeococcinea* (den mycket sällsynta gula varianten).

Inventeringsdatum	2006-11-30
Trädslag	Lönn
Förekomst av buskar	Ingen förekomst
Förekomst av stenmur	Fin stenmur med rik påväxt av lavar, mossor och kärlväxter
Flora	Rik flora
Ängssvampar	Mycket rik förekomst med 14 arter vaxskivlingar

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
10	0	-	0	9

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Ej noterade
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Revfibbla <i>Pilosella lactucella</i>		
Svartkämpar <i>Plantago lanceolata</i>		
Teveronika <i>Veronica chamaedrys</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		

Ängssvampar på kyrkogården

Vaxskivlingar	Övriga ängssvampar
Alabastervaxskivling <i>Hygrocybe virginea</i>	Aprikosfingersvamp <i>Clavulinopsis luteoalba</i>
Blodvaxskivling <i>Hygrocybe coccinea</i>	Hagfingersvamp <i>Clavulinopsis helvola</i>
Dadelvaxskivling <i>Hygrocybe spadicea</i> (VU)	Röd larvklubba <i>Cordyceps militaris</i>
Honungsvaxskivling <i>Hygrocybe reidii</i>	Spindelrödhätting <i>Entoloma araneosum</i>
Kantarellvaxskivling <i>Hygrocybe cantharellus</i>	Trubbfingersvamp <i>Clavulinopsis cineroides</i> (NT)
Lutvaxskivling <i>Hygrocybe nitrata</i>	Ängsfingersvamp <i>Clavulinopsis corniculata</i>
Papegojvaxskivling <i>Hygrocybe psittacina</i>	
Scharlakansvaxskivling <i>Hygrocybe punicea</i> (NT)	
Småvaxskivling <i>Hygrocybe insipida</i>	
Spetsvaxskivling <i>Hygrocybe persistens</i>	
Spröd vaxskivling <i>Hygrocybe ceracea</i>	
Toppvaxskivling <i>Hygrocybe conica</i>	
Ängsvaxskivling <i>Hygrocybe pratensis</i>	
Ögonvaxskivling <i>Hygrocybe fuscescens</i> (NT)	

Dadelvaxskivling, *Hygrocybe spadicea*.

Spetsvaxskivling, *Hygrocybe persistens*.

Södra Sandsjö kyrkogård

På själva kyrkogården växer främst hästkastanj (många med håligheter), lönn och unga lindar. På kyrkogården står dessutom en enorm thuja. Vid parkeringen står två stora ekar och en stor bok. På den största eken förekommer svavelticka och sotlav. Annars är epifytfloran trivial. Kärlväxtfloran har inte undersökt pga. snötäcke vid inventeringstillfället.

Inventeringsdatum	2006-01-30
Trädslag	Hästkastanj, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Stor stenmur med riklig förekomst av mossor och lavar
Flora	Ej undersökt pga. snötäcke vid inventeringstillfället
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
20	2	Ek	0	16

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Ej noterade	Ej noterade	Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)

Söraby kyrkogård

På kyrkogården växer främst lönn, många med håligheter. Övriga trädslag är lind, hästkastanj, oxel och björk. Epifytfloran är sparsam med arter som mjölig brosklav och bitterlav. Gräsmattefloran är trivial med stora mängder tusensköna, men även brunört växer där.

Inventeringsdatum	2006-12-01
Trädslag	Björk, hästkastanj, lind, lönn och oxel
Förekomst av buskar	Klippta buskage förekommer
Förekomst av stenmur	Ja, med enbjörnmossa och enstaka förekomst av fällmossa
Flora	Trivial gräsmatteflora
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
13	1	Lönn	2	11

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Ej noterade	Mjölig brosklav <i>Ramalina farinacea</i>
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		Bitterlav <i>Pertusaria amaria</i>

Tegnaby kyrkogård

Liten kyrkogård med många askar och lönnar, men även ek, björk och rönn förekommer. Rik epifytflora med bl.a. allélav, kyrkogårdslav och allémossa. En högstubbe av en jätteek förekommer; på trädet finns hål av skäckig trägnagare och flera obestämda vedsvamparter. Området är ganska skuggigt, vilket gör att floran är gles.

Området slås med slätterbalk en gång per år, förutom en gångstig och själva platsen där kyrkan låg vilken klipps med gräsklippare. På marken växer rikligt med praktstjärnmossa och gräshakmossa; dessutom noterades signalarten stor thujamossa.

Inventeringsdatum	2006-12-04
Trädslag	Ask, björk, ek, lönn och rönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med rik förekomst av fällmossa ochstensöta
Flora	Ganska gles flora
Ängssvampar	Riklig förekomst av spröd vaxskivling; tre arter totalt

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
5	1	Ek	0	3

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Humleblomster *Geum rivale*
Hundkex *Anthriscus sylvestris*

Mandelblomma *Saxifraga granulata*
Teveronika *Veronica chamaedrys*
Vintergröna *Vinca minor*
Ängssyra *Rumex acetosa*
Ärenpris *Veronica officinalis*

Mossor

Allémossa *Leucodon sciuroides*
Fällmossa *Antitrichia curtipendula* (S)
Stor thujamossa *Thuidium tamariscinum* (S)

Lavar

Allélav *Anaptychia ciliaris*
Kyrkogårdslav *Pleurosticta acetabulum*

Ängssvampar på kyrkogården

Vaxskivlingar

Mönjevaxskivling *Hygrocybe miniata*
Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Övriga ängssvampar

Aprikos/hagfingersvamp, *Clavulinopsis* sp.

Mönjevaxskivling, *Hygrocybe miniata*.

Aprikos/hagfingersvamp, *Clavulinopsis* sp.

Tingsås kyrkogård

Fem grova hamlade askar; dessutom förekommer en hamlad lind, hästkastanj, apel samt unga lönnar och lindar. Epifytfloran är sparsam.

Inventeringsdatum	2006-01-20
Trädslag	Apel, ask, hästkastanj, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med förekomst av stensöta
Flora	Ej undersökt pga. snötäcke vid inventeringstillfället
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
7	0	-	5	6

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Ej undersökt	Ej noterade	Ej noterade

Tolgs gamla kyrkogård

Kyrkogården har många olika trädslag, nämligen ek, lönn, alm, ask och oxel. Epifytfloran är ganska rik med bl.a. fällmossa och gulvit blekspik. Ganska rik flora med bl.a. brunört, teveronika, gråfibbla, smultron, röllika, humleblomster, prästkrage, tusensköna, knölsmörblomma, ärenpris och mandelblomma. Dock dominerar gräshakmossa.

Ängsfingersvamp och spröd vaxskivling noterades vid inventeringen.

Inventeringsdatum	2006-11-28
Trädslag	Alm, ask, ek, lönn och oxel
Förekomst av buskar	Saknas
Förekomst av stenmur	Ja, med rik förekomst av fällmossa samt växter som stinknäva ochstensöta
Flora	Ganska rik flora
Ängssvampar	Två arter förekommer

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
15	1	Ek	0	9

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Allémossa <i>Leucodon sciuroides</i>	
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	
Humbleblomster <i>Geum rivale</i>		
Knölsmörblomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Smultron <i>Fragaria vesca</i>		
Teveronika <i>Veronica chamaedrys</i>		

Tusensköna *Bellis perennis*
Ärenpris *Veronica officinalis*

Ängssvampar på kyrkogården

Vaxskivlingar

Övriga ängssvampar

Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Ängsfingersvamp *Clavulinopsis corniculata*

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Fällmossa *Antitrichia curtipendula* (S)

Guldlockmossa *Homalothecium adpersum* (S)

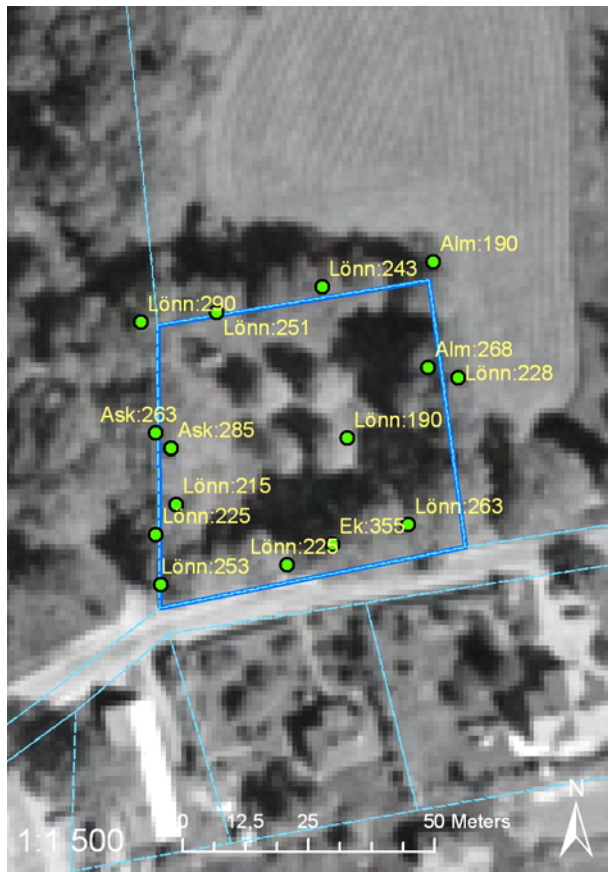
Gulnål *Chaenotheca brachypoda* (S)

Gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (S)

Kornig nållav *Chaenotheca chlorella* (S)

Liten blekspik *Sclerophora peronella* (NT)

Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

Traryds kyrkogård, den äldre delen

Runt kyrkogården växer främst lönn, men även ask och lind förekommer. Almar som klipps skapar små "buskpartier". Floran är ganska trivial, men gråfibbla växer ställvis.

Inventeringsdatum	2007-05-04
Trädslag	Ask, lind och lönn
Förekomst av buskar	Små almar hålls tuktade; "häcklika"
Förekomst av stenmur	Liten stenmur med kärleksört
Flora	Ganska trivial flora
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
12	0	-	0	11

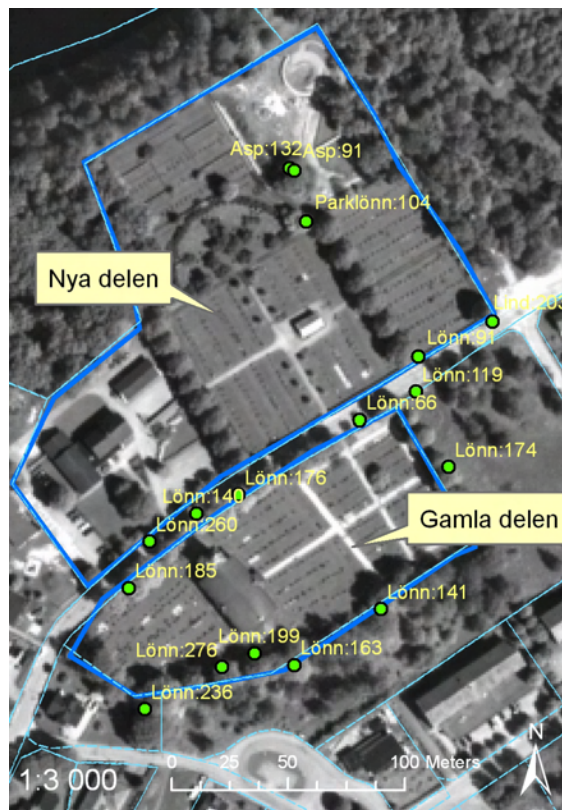
Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Ej noterade	Ej noterade
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		

Traryds kyrkogård, den nya delen

En hamlad lind står i det östra hörnet av kyrkogården.

Karta över den nyare och den äldre delen av Traryds kyrkogård.

Träden utgörs av lönn, asp och apel. Fyra ekar, varav ett par hålträd (250-270 cm i omkrets), växer i sluttning utanför fastighetsgränsen, på Sydkrafts mark.

Inventeringsdatum	2007-05-04
Trädslag	Apel, asp och lind
Förekomst av buskar	Rhododendron
Förekomst av stenmur	Stor stenmur med kärleksört och bergsyra
Flora	Medelmåttig flora; rikast utmed muren
Ängssvampar	Ej spårbara vid inventeringstillfället

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
5	0	-	1	4

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Ej noterade	Ej noterade
Liljekonvalj <i>Convallaria</i>		
Syra <i>Rumex sp.</i>		
Röllika <i>Achillea millefolium</i>		
Styvmorsviol <i>Viola tricolor</i>		
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		

Västra Torsås gamla kyrkogård

Epifytfloran är ganska rik med arter som gulkantad dagglav, mjölig brosklav, allélav, guldlockmossa och allémossa. Dessutom förekommer löntticka.

Marken är klippt, med ett stort inslag av gräshakmossa; kärlväxtfloran är rik.

Inventeringsdatum	2006-12-06
Trädslag	Alm, hästkastanj, lind och lönn
Förekomst av buskar	Saknas
Förekomst av stenmur	Ja, med knapp epifytflora
Flora	Rik flora
Ängssvampar	En art

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
65	13	Ek, alm och ask	15	21

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Blåsuga *Ajuga pyramidalis*

Brunört *Prunella vulgaris*

Gråfibbla *Pilosella officinarum*

Knippfryle *Luzula campestris*

Knölsmörblomma *Ranunculus
bulbosus*

Mandelblomma *Saxifraga
granulata*

Prästkrage *Leucanthemum
vulgare*

Rotfibbla *Hypochaeris radicata*

Teveronika *Veronica chamaedrys*

Tusensköna *Bellis perennis*

Ängsviol *Viola pratensis*

Mossor

Allémossa *Leucodon sciuroides*

Guldlockmossa *Homalothecium
sericeum* (S)

Lavar

Allélav *Anaptychia ciliaris*

Gulkantad dagglav *Physconia
enteroxantha*

Mjölig brosklav *Ramalina fari-
nacea*

Ängssvampar på kyrkogården

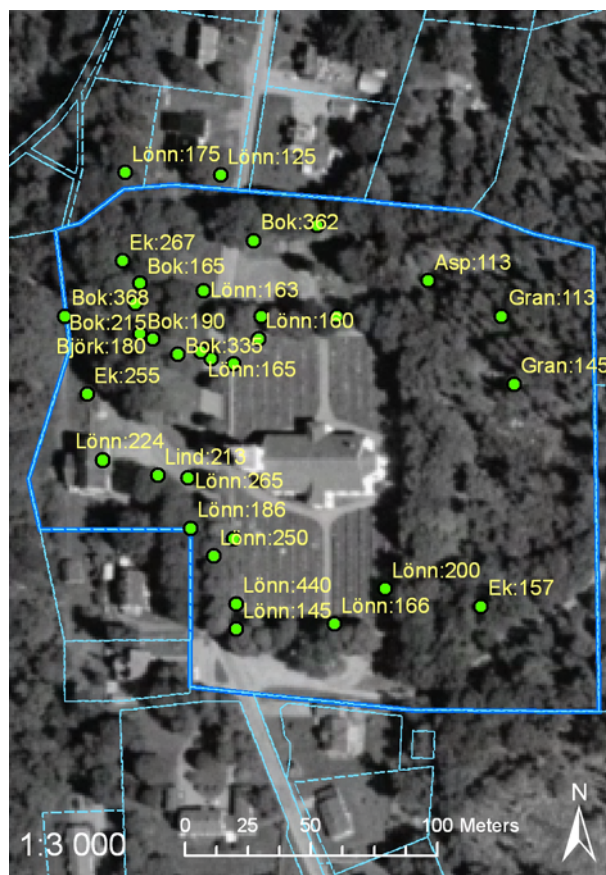
Vaxskivlingar

Spröd vaxskivling *Hygrocybe ceracea*

Övriga ängssvampar

-

Västra Torsås nya kyrkogård

Ett varierat område med främst lönn på kyrkogården och vid vägkanterna. Dessutom ingår en bokbacke och ett blandskogsparti med gran, bok, björk och ek. Epifytfloran är rik med arter som grymig filltav (på minst tre träd), fällmossa (på minst fyra träd) och guldlockmossa (på minst fem träd).

På själva kyrkogården växer främst gräsmatteflora, förutom närmast kyrkan och längs vissa kanter, där det är en finare flora med bl.a. stor förekomst av gråfibbla. Vid parkeringen och längs vägkanterna finns en fin flora med arter som ärenpris, brunört, röllika, gråfibbla, liten blåklocka, knippfryle, ljung, mandelblomma och prästkrage. I bokbacken växer vintergröna, blåsippa och harsyra. Vintergröna är också vanlig i blandskogspartiet.

Inventeringsdatum	2006-12-06
Trädslag	Björk, bok, ek, gran, lind och lönn
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, stenvuren ligger i nivå med marken
Flora	Finare flora längs kyrkogården och vid kanterna, annars mest gräsmatteflora
Ängssvampar	Fyra arter vaxskivlingar samt två övriga ängssvampar

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
35	5	Bok och lönn	4	23

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Brunört <i>Prunella vulgaris</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	Allélav <i>Anaptychia ciliaris</i>
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Grynig filtlav <i>Peltigera collina</i>
Knippfryle <i>Luzula campestris</i>		Mjölig brosklav <i>Ramalina farinacea</i>
Liten blåklocka <i>Campanula rotundifolia</i>		
Ljung <i>Calluna vulgaris</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Ärenpris <i>Veronica officinalis</i>		

Ängssvampar på kyrkogården

Vaxskivlingar	Övriga ängssvampar
Broskvaxskivling <i>Hygrocybe laeta</i>	Röd larvklubba <i>Cordyceps militaris</i>
Mönjevaxskivling <i>Hygrocybe miniata</i>	Ängsfingersvamp <i>Clavulinopsis corniculata</i>
Spröd vaxskivling <i>Hygrocybe ceracea</i>	
Ängsvaxskivling <i>Hygrocybe pratensis</i>	

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Fällmossa *Antitrichia curtipendula* (S)
Grynig filtlav *Peltigera collina* (S)
Guldlockmossa *Homalothecium sericeum* (S)
Liten blekspik *Sclerophora peronella* (NT)
Lönnlav *Bacidia rubella* (S)
Rostfläck *Arthonia vinosa* (S)
Sydlig blekspik *Sclerophoa amabilis* (VU)

Ängsvaxskivling, *Hygrocybe pratensis*, växer på kyrkogården.

Älghults kyrkogård, den nya delen

En krans av hamlade oxlar innanför muren och en krans av hamlade lindar har planterats utanför muren. Guldlockmossa förekommer på lind, annars är moss- och lavfloran sparsam.

Utanför muren finns en fin flora, där mandelblomma och gråfibbla växer i stor mängd, liksom spridda förekomster av brunört och prästkrage. Floran på vallarna upp mot stenmuren på kyrkogården är rik med bl.a. knölsmörlomma, mandelblomma (rikligt), prästkrage, röllika och svartkämpar. Floran bland gravarna är mest gräsmattelik.

Inventeringsdatum	2006-12-15
Trädslag	Lind och oxel
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Ja
Flora	Ställvis rik flora
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
57	0	-	56	34

Floran på kyrkogården

Kärlväxter

Blåsuga *Ajuga pyramidalis*

Brunört *Prunella vulgaris*

Gråfibbla *Pilosella officinarum*

Knölsmörlblomma *Ranunculus bulbosus*

Mandelblomma *Saxifraga granulata*

Prästkrage *Leucanthemum vulgare*

Röllika *Achillea millefolium*

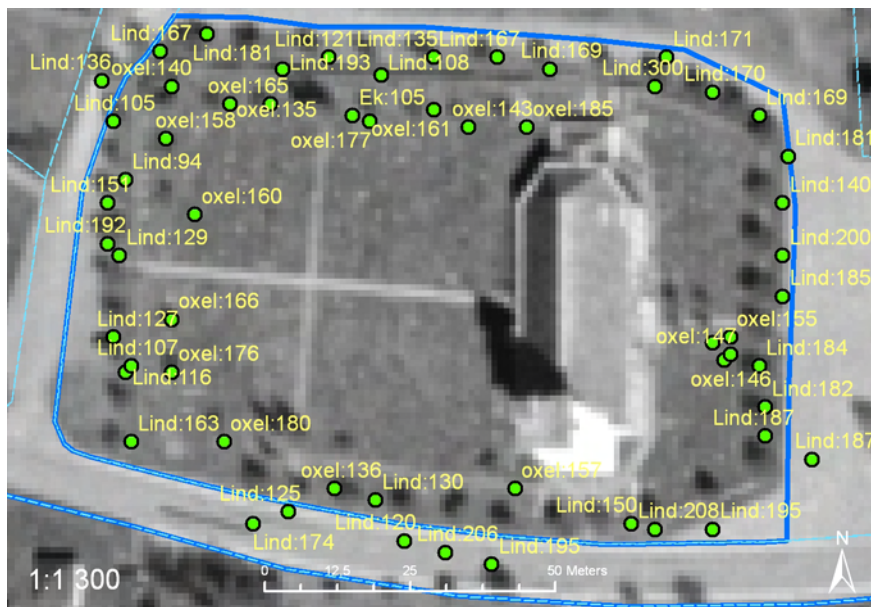
Svatkämpar *Plantago lanceolata*

Mossor

Guldlockmossa *Homalothecium sericeum* (S)

Lavar

Ej noterat

Älghults kyrkogård, den äldre delen

På kyrkogården finns två jätteekar, annars främst hamlade lindar. Sotlav förekommer på ekarna. Den finaste floran finns i nordväst, där det förekommer arter som gråfibbla, mandelblomma, tjärblomster, bergsyra, knölsmörbomma och prästkrage. Floran är rikast vid kanterna; bland gravarna förekommer främst gräshakmossa.

Inventeringsdatum	2006-12-15
Trädslag	Ek och lind
Förekomst av buskar	Sparsam förekomst
Förekomst av stenmur	Nej
Flora	Ställvis rik flora
Ängssvampar	Ingen förekomst

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
42	2	Ek	40	20

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Bergsyra <i>Rumex acetosella</i>	Ej noterat	Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>		
Knölsmörbomma <i>Ranunculus bulbosus</i>		
Mandelblomma <i>Saxifraga granulata</i>		
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>		
Tjärblomster <i>Viscaria vulgaris</i>		

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Gulpudrad spiklav *Calicium adpersum* (S)

Sotlav *Cyphelium inquinans* (S)

Skuggorangelav *Caloplaca lucifuga* (NT)

Älmeboda gamla kyrkoruin

På kyrkogården växer främst lönn och ask, med en intressant epifytflora. Vid inventeringstillfället påträffades bl.a. guldlockmossa, fällmossa, lönnlav och trädporella. Utanför själva kyrkogården växer lövskog, med bl.a. förekomst av sotlav på en gammal björk.

Floran är inte undersökt så noga pga snötäcke vid inventeringstillfället, men troligen är den artrik med torrängsarter, då gråfibbla och mandelblomma verkar förekomma rikligt.

På själva kyrkoruinen ligger en plastmatta och på denna finns en intressant flora med arter som stinknäva, mandelblomma, stensöta, kaukasiskt fetblad och filtlavar. Fågellivet verkar rikt i området och vid besöket noterades gröngöling, spillkråka och större hackspett.

Inventeringsdatum	2007-01-30
Trädslag	Ask och lönn
Förekomst av buskar	Ingen förekomst
Förekomst av stenmur	Ja, med rik förekomst av fällmossa
Flora	Ej undersökt pga. snötäcke
Ängssvampar	Ej undersökt pga. snötäcke

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
12	1	Lönn	-	9

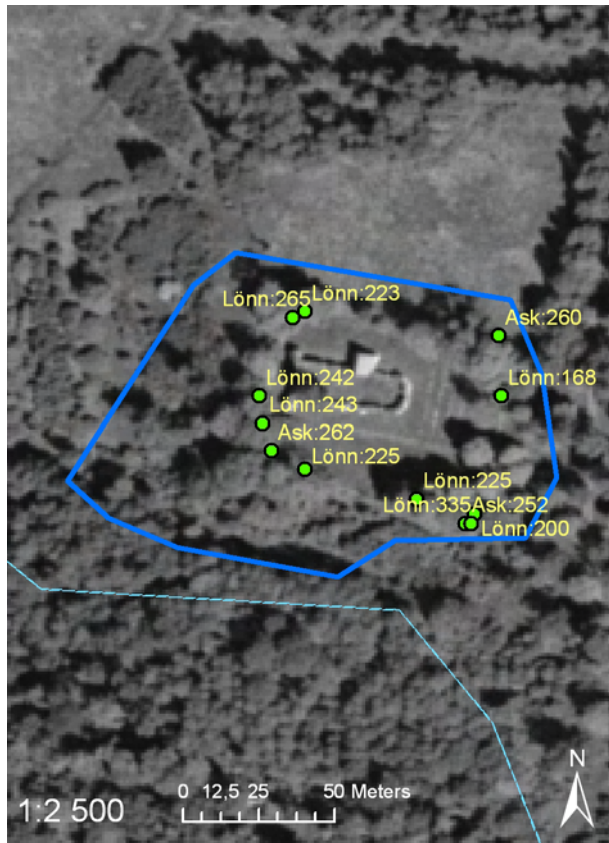
Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

Fällmossa *Antitrichia curtispindula* (S)

Guldlockmossa *Homalothecium adpersum* (S)

Lönnlav *Bacidia rubella* (S)

Trädporrella *Porella platyphylla* (S)

Fällmossa, *Antitrichia curtispindula*, växer på de gamla träden på kyrkogården.

Den stora muren vid Älmeboda kyrkoruin har en plastmatta varpå det växer bl.a. stensöta och kärleksört.

Urshults kyrkogård

Karta över den västra delen av kyrkogården

Ett varierat område med många grova ekar, men även värdefulla askar, almar, lindar och lönnar förekommer. Epifytfloran är rik med många noterade signalarter som sotlav, guldpuddrad spiklav, fällmossa, guldlockmossa, rostfläck och korallav. Dessutom noterades rosa lundlav på en hamlad ask.

I väster finns en sumpskog med al och björk, där några grova ekar växer i kanten. Inslaget av död ved är mycket sparsamt. Under besöket noterades här gärdsmyg och stor thujamossa.

På själva kyrkogården finns mest hamlade lindar, men även almar (ungefär 40 små men gamla och kraftigt beskurna) och askar förekommer. Nyligen avverkat träd, troligen ekar, finns framför kyrkan (träden var ungefär 150 år gamla och 280 cm i omkrets).

Floran på kyrkogården består främst av gräsmatteflora med i huvudsak tusensköna och gräshakmossa, men även gråfibbla och prästkrage förekommer.

Mellan kyrkogården och sumpskogen finns några mycket grova ekar.

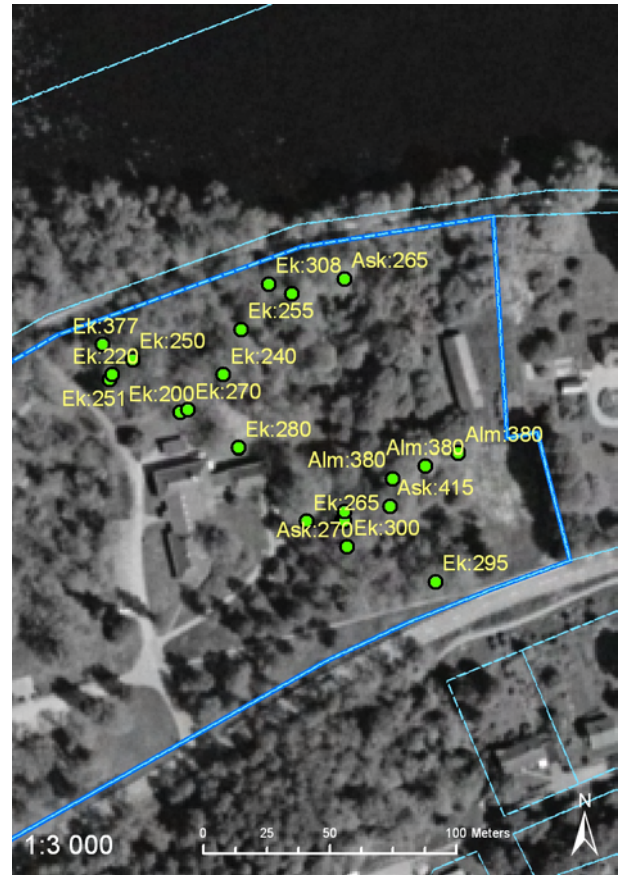
Framför kyrkogården finns ett parkliknande område med främst ek, men även björk, rönn, lönn och hassel. Floran är ganska fin men gles med arter som ärenpris, brunört, smultron, gråfibbla och rotfibbla.

Östra delen av kyrkogården har en höjd med berg i dagen, där flera stora ekar och växter som stor blålocka och stensöta växer. Korallav förekommer där på en ek.

Skogsområdet runt församlingshemmet består främst av ek och hassel, men även björk, ask och alm förekommer. Floran utgörs av arter som nejlikrot, hallon, smultron och gökart. Även kranshakmossa och en obestämd art av vaxskivling förekommer.

Karta över den centrala delen av kyrkogården

Karta över den östra delen av kyrkogården

Inventeringsdatum	2006-12-20
Trädslag	Alm, ask, ek och lind
Förekomst av buskar	Ej noterat
Förekomst av stenmur	Ej noterat
Flora	Ställvis rik flora
Ängssvampar	Ej på kyrkogården, men en art (obestämd) vid församlingshemmet

Skyddsvärda träd på kyrkogården

Antal träd	Antal jätteträd	Trädslag jätteträd	Hamlade träd	Hålträd
65	13	Ek, alm och ask	15	21

Floran på kyrkogården

Kärlväxter	Mossor	Lavar
Gråfibbla <i>Pilosella officinarum</i>	Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> (S)	Gulpudrad spiklav <i>Calicium adspersum</i> (S)
Prästkrage <i>Leucanthemum vulgare</i>	Guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i> (S)	Korallav <i>Sphaerophorus globosus</i>
Stor blåklocka <i>Campanula persicifolia</i>		Rosa lundlav <i>Basidia rosella</i> (NT)
Tusensköna <i>Bellis perennis</i>		Rostfläck <i>Arthonia vinosa</i> (S)
		Sotlav <i>Cyphelium inquinans</i> (S)

Kryptogaminventering av kyrkogårdens träd

- Brun korallav *Sphaerophorus globosus* (S)
 - Brun nållav *Chaenotheca phaeocephala* (S)
 - Fällmossa *Antitrichia curtipendula* (S)
 - Grynig filtlav *Peltigera collina* (S)
 - Guldlockmossa *Homalothecium adpersum* (S)
 - Gulnål *Chaenotheca brachypoda* (S)
 - Gulpudrad spiklav *Calicium adpersum* (S)
 - Grå skärelav *Schismatomma decolorans* (NT)
 - Gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (S)
 - Lönnlav *Bacidia rubella* (S)
 - Puderfläck *Arthonia cinereopruinosa* (S)
 - Rosa lundlav *Bacidia rosella* (NT)
 - Rostfläck *Arthonia vinosa* (S)
 - Skuggorangelav *Caloplaca lucifuga*(NT)
 - Sotlav *Cyphelium inquinans* (S)
 - Stor rostfläck *Arthonia spadicea* (S)
-

Avslutande kommentarer och diskussion

Något om inventeringsresultaten

De skyddsvärda träden och kryptogamfloran

Flest antal skyddsvärda träd finns på Urshults, Älghults nya samt Linneryds kyrkogårdar. I naturvårdssammanhang är det dock inte enbart antalet träd som är avgörande, utan snarare trädens ålder och struktur som säger något om förutsättningarna för biologisk rikedom. Ett ungt, nyhamlat (och därmed registrerat) träd är inte lika värdefullt biologiskt sett som t.ex. en ihålig jätteek. Om man jämför naturvärdena kopplade till träd mellan Dörarps och Linneryds kyrkogård är Dörarp långt mer intressant pga. att träden uppnått en hög ålder och hunnit bilda de strukturer (håligheter samt grov bark) som gör dem intressanta ur biologisk synvinkel. Inte desto mindre kommer träden på Linneryds kyrkogård att vara värdefulla för den biologiska mångfalden på sikt, eftersom hamlade träd ofta blir mycket gamla och med tiden utvecklar många olika håligheter. När det gäller Urshults kyrkogård sammanfaller det höga antalet träd med naturvärden kopplade till träden. Där finns en rik kryptogamflora, i jämförelse med övriga undersökta kyrkogårdar överlägsen; som troligen kan förklaras av god tillgång på träd långt tillbaka i tiden i trakterna kring Åsnen. Möjliga spridningslokaler för kryptogamer finns t.ex. i de moss- och lavrika naturreservaten Agnäs och Bjurkärr. Dörarps kyrkogård, där det finns många biologiskt intressanta ekar, ligger i en trakt med historiskt sett rik tillgång på jätteekar. af Borneman antecknade t.ex. att "antalet ekar i trakten äro oräknelige", då han besökte Toftaholm med omnejd under kronans ekinventering mellan åren 1819-1825 (af Borneman).

Kärlväxtfloran

Floran på de undersökta kyrkogårdarna var som rikast (flest antal arter) på Kvenneberga, Lenhovda, Dänningelanda, Jät, Västra Torsås gamla, Tolgs gamla samt på Kalvsviks gamla kyrkogårdar. Att artantalet är större på dessa kyrkogårdar kan möjligen förklaras av en rik flora på omgivande marker och/eller att man bedrivit slåtter i sen tid på markerna runt kyrkogårdarna. På vissa av kyrkogårdarna, t.ex. Kalvsviks gamla kyrkogård, bedriver man slåtter istället för gräsklippning på vissa partier av gravgården än idag. För de flesta (alla utom Kalvsviks gamla) av dessa kyrkogårdar gäller att den rika floran förekommer i kanterna, utmed murar, vägar eller vid församlingshem. Det kan bero på att gräsklippningen inte är lika omfattande där, vilket ger möjlighet för växterna att blomma och sätta frö. Blåsuga *Ajuga pyramidalis*, och svartkämpar, *Plantago lanceolata*, är kärlväxter som kan användas som ett slags "markörer" för att påvisa marker där hävd, t.ex. slåtter, bedrivits. De försvinner relativt snabbt (efter 10-15 år) om hävd upphör (Ekstam & Forshed 1992). På vissa av de kyrkogårdar som har en rik flora finns dessa växter; på Kalvsviks gamla, Kvenneberga samt på Västra Torsås gamla kyrkogårdar. I sammanhanget bör också nämnas miljön invid Drevs gamla kyrkogård, där den numera

rödlistade backsippan (kategoriseras som "sårbar" enligt rödlistan) förekommer invid klockstapel. Backsipporna i Drev för dock en tynande existens och sannolikt behövs utmagrande åtgärder av marken för att de ska finnas kvar.

Ängssvampfloran

Vad gäller ängssvampfloran är den också i mångt och mycket hävdgynnad. Den rikaste ängssvampfloran utanför kyrkogårdsmiljöerna finns naturligt just i slätterängar och i betesmarker (Larsson 1997). Ett överraskande och positivt resultat var den rika ängssvampfloran på St Sigfridsområdet kyrkogård, som är belägen i Växjö tätort. Förklaringen ligger troligtvis i att den näring som ängssvamparna skyr (fosfor och kväve) bortförts från kyrkogården under århundraden; först genom slätter och i senare tid genom gräsklippning, med åtföljande uppsamling av gräset. På flera kyrkogårdar var det inte möjligt att undersöka ängssvampfloran pga. snötäcke vid inventeringstillfället – det skulle vara intressant att återbesöka de kyrkogårdar där ängssvampar inte inventerats, för att undersöka eventuella förekomster.

Skötsel förslag

Kärlväxt- och ängssvampflora

Floran på de undersökta kyrkogårdarna är oftast rikast utmed murar eller vägar, vid församlingshem eller på andra platser som ligger lite avskilt från gravgårdarna och därmed inte sköts genom intensiv gräsklippning. För att skapa förutsättningar för florans fortsatta överlevnad skulle man kunna avsätta vissa partier på kyrkogården som man undantar gräsklippning ifrån där så är möjligt. Kanske skulle man på vissa kyrkogårdar kunna satsa på en mer "fri" avdelning där gräs och örter får blomma hela sommaren. Det skulle vara värdefullt för nektar- och pollensamlade insekter som fjärilar och bin. Ev. skulle man också kunna komplettera ängsfloran genom insådd av fler arter, t.ex. ängsvädd, gullviva och höskallra. Kanske skulle man på vissa partier kunna införa slätter istället för gräsklippning, vilket skulle skona ängsväxternas bladrosetter och därmed främja deras överlevnad. Ängssvampfloran, som normalt sett gynnas av högt betetryck och markstörning skulle också gynnas av slätter. Det är också viktigt att även i fortsättningen undvika konstgödning, för att bevara de känsliga ängsväxterna och ängssvamparna.

Träd och buskar

Många av kyrkogårdarnas träd är planterade på 1800-talet och är ca 150-200 år gamla. På vissa av kyrkogårdarna, t.ex. Dörrarps kyrkogård, är träden äldre än så och det finns ett behov av rekrytering av nya träd *samtidigt* som de äldre träden bevaras. Vid val av trädslag kan det vara bra att välja så många olika trädslag som möjligt, för att minimera risken att ett trädslag slås ut av någon sjukdom. Ask och alm är förmodligen inte så bra att föryngra med, då de i senare tid drabbats hårt av sjukdom. Det är i dessa fall bättre att satsa på t.ex. ek, lönn och bok. Mest naturvårdsnytta gör de träd som är av inhemskt ursprung, då de organismer som lever i och på träd är anpassade till de träd som funnits i Sverige under lång tid. Likaså är inhemska,

blommande och bärande buskar värdefulla för det biologiska livet på en kyrkogård. På de flesta kyrkogårdar är buskskiktet ganska sparsamt, med förekomster av t ex buxbom och rhododendron. Det har visat sig att rhododendron kan sprida den protist (*Phytophthora*) som angriper ekens rötter och orsakar ekdöd. Där möjlighet finns vore det mycket värdefullt om inhemska sorter av exempelvis hagtorn och nypon kunde planteras som komplement. Dessa buskar utnyttjas av såväl fåglar, fjärilar, bin som skalbaggar som lever inuti träd.

De flesta träden på de inventerade kyrkogårdarna lider inte av igenväxning, men det finns vissa träd som står lite trångt och som kan vara i behov av mer ljusinsläpp. Så långt möjligt rekommenderas beskärning av närliggande trädkronor, där hotet består i konkurrerande träd. Man bör dock vara återhållsam med såväl nyhamling som omhamling och annan beskärning när det gäller ask, då det eventuellt ökar mottagligheten för askskottsjuka. Både alm och ask har upptagits på 2010 års rödlista, pga. det ökade utrotningshotet till följd av askskott- och almsjuka. Man bör med hänsyn till denna situation vara allmänt försiktig med åtgärder som rör alm och ask. Ibland är det dock ofrånkomligt att ta ner hela träd, t.ex. pga. säkerhetsrisker; då rekommenderas att grenar och stammar läggs i s.k. faunadepåer, gärna i anslutning till träden på kyrkogården om så är möjligt. I samband med sådana åtgärder är det ytterst viktigt att informera om orsakerna därtill. Nedan visas ett exempel på en faunadepå.

En faunadepå som ligger på Växjö kommuns mark, i anslutning till naturreservatet Bokhultet. Foto: Karin Arnell.

Tack

Tack Smålands museum för utlåning av fotografier över kyrkogårdsmiljöerna.

Referenser (citerad litteratur)

Af Borneman, inventering av ekar 1819 – 1825. Riksarkivet, Krigsexpeditionen F I Vol.3

Ekstam, U. och Forshed, N. (1992): Om hävden upphör. Kärlväxter som indikatorarter i ängs- och hagmarker. Naturvårdsverket förlag.

Carlsson, Å. & Hultengren, S. (red) (2009): Kyrkogården – en Noas ark. Naturvårdsverket, Svenska kyrkan och Naturcentrum AB.

Gärdenfors, U. (ed.) 2010: Rödlistade arter i Sverige 2010. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Hedin, J., Johansson, J och Johansson, T. (2005): "KHG-05" – en metod för inventering av skyddsvärda träd. Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län.

Höjer, O. och Hultengren, S. (2004): Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Naturvårdsverket.

Larsson, K-H. (1997): Rödlistade svampar i Sverige, artfakta. Artdatabanken, SLU.

Nitare, J. (2000): Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog – flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag.

Nyström, A-C. (2005): Ängssvampar 2005. Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Internet:

<http://www.artportalen.se/plants/default.asp> (besökt 2009-12-07)